

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

KAIKKIEN LASTEN SYNTTÄRIT

Saavutettavan perhetapahtuman toteuttaminen erityislapsille

TEKIJÄT: Jonna Mark
 Tiina Nyssönen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijät Jonna Mark ja Tiina Nyyssönen	
Työn nimi Kaikkien lasten synttärät. Saavutettavan perhetapahtuman toteuttaminen erityislapsille	
Päiväys 25.02.2019	Sivumäärä/Liitteet 30/3
Ohjaaja(t) Johanna Komulainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Lastu-hanke, Savon vammaisasuntosäätiö, Maarit Mykkänen, Kuopion Perheentalo	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö oli toiminnallinen kehittämistyö, jonka tavoitteena oli järjestää saavutettava <i>Kaikkien lasten synttärät</i> -perhetapahtuma Kuopioon ensimmäistä kertaa. Tapahtuma kohdennettiin erityislapsille perheineen. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa menetelmistä, joilla pyritään parantamaan erityislasten tarpeiden ja oikeuksien huomiointia. Tavoitteena oli myös kehittää tapahtumien saavutettavuutta sekä antaa käytännön neuvoja saavutettavuuden toteuttamiseen. Tapahtuman tarkoituksena oli selvittää, onko erityislapsille suunnatuille perhetapahtumille tarvetta Kuopion alueella. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Savon Vammaisasuntosäätiön Lastu-vammaisten lasten ja perheiden tukimallit -hanke. Hanke toimii Kuopion Perheentalolla, yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n ja Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiön kanssa.</p> <p>Kaikkien lasten synttärät -tapahtuma järjestettiin 5.5.2018 Kuopion Perheentalon tiloissa. Tapahtumassa toteutettiin positiivista erityiskohtelua. Kaikkien lasten synttärät -tapahtuman pohjalta tehtiin Lastu-hankkeelle <i>Saavutettavan perhetapahtuman muistilista</i>. Muistilistan tavoitteena on toimia apuvälineenä tapahtumia järjestettäessä. Muistilista jakautuu kolmeen osioon: tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen, fyysisiin tiloihin sekä kohderyhmän huomiointiin. Muistilista on avoimesti saatavilla Kaikkien perheiden kohtaamispaikka -verkkosivulla.</p> <p>Palautetta tapahtumasta kerättiin tapahtumaan osallistuneilta perheiltä sekä toimeksiantajalta ja yhteistyökumppaneilta. Saatu palaute oli positiivista, perheet kokivat tapahtuman tarpeellisenä. Perheiltä kerätyssä palautteesta tuli esille myös kehittämisideoita: tapahtuman jatkon kannalta tulee kiinnittää huomiota kohderyhmän rajaamiseen sekä esteettömyyteen. Muistilistasta palautetta saatiin toimeksiantajalta ja yhteistyökumppaneilta. Palautteesta kävi ilmi muistilistan olevan käytännöllinen ja helposti sovellettavissa erilaisiin tapahtumiin.</p> <p>Opinnäytetyö havainnollisti kohdennetun tapahtuman tukevan erityislasten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Vanhemmilta saatu palaute osoitti, että saavutettaville perhetapahtumille on tarvetta Kuopion alueella. Tapahtumasta toivottiin tulevan vakiintunut toimintamuoto Kuopion Perheentalolla.</p>	
Avainsanat erityislapsi, esteettömyys, positiivinen erityiskohtelu, saavutettavuus	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Authors Jonna Mark and Tiina Nyysönen			
Title of Thesis All Children's Birthday Party. Organizing a Reachable Family Event for Children with Special Needs.			
Date	25.02.2019	Pages/Appendices	30/3
Supervisor Johanna Komulainen			
Client Organisation /Partners Lastu project, Savon vammaisasuntosäätiö, Maarit Mykkänen, Kuopion Perheentalo			
<p>Abstract</p> <p>This thesis was a development study the purpose of which was to organize a reachable family event All Children's Birthday Party for the first time in Kuopio. The event was targeted at children with special needs and their families. The aim of the thesis was to increase information on the methods which improve consideration of the needs and rights of children with special needs. The objective was also to develop the reachability of events and give practical advice on enabling reachability. The purpose of organizing the event was to clarify whether there is a demand for family events for children with need of special support in Kuopio region. The client organisation was the Lastu project of Savon Vammaisasuntosäätiö. The Lastu project works at Kuopion Perheentalo, in cooperation with Save the Children and Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö.</p> <p>All Children's Birthday Party event was organized on May 5, 2018 at the premises of Kuopion Perheentalo. Positive discrimination was implemented at the event. The event was used to make a checklist to help organizing reachable family events. The checklist is divided into three different sections: event planning and implementation, physical premises and target audience consideration. The checklist is publicly available on the website of Kaikkien perheiden kohtaamispaikka.</p> <p>Feedback on the event was collected from the families, the client organisation and partners. The feedback was positive as the families felt the event was beneficial. The collected feedback from families also highlighted development ideas: for the continuation of the event, it is good to pay more attention to accessibility and to the definition of the target group. Feedback on the checklist was received from the client organisation and the partners and it revealed that the checklist was practical and easily applicable to various events.</p> <p>The study results of the thesis show that targeting events support the involvement and equality of children with special needs. The feedback received from the parents revealed that there is a need for family events in the Kuopio area. The event was hoped to become a well-established form of operation at Kuopion Perheentalo.</p>			
Keywords child with special needs, accessibility, positive discrimination, reachable			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	TOIMEKSIANTAJA JA YHTEISTYÖKUMPPANIT.....	6
3	ERITYISLAPSI PERHEESSÄ.....	7
4	SAAVUTETTAVUUS JA ESTEETTÖMYYS	9
4.1	Fyysinen esteettömyys	9
4.2	Sosiaalinen esteettömyys	10
5	POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU.....	11
5.1	Positiivisen erityiskohtelun toteuttaminen	11
5.2	Positiivinen erityiskohtelu erityislasten näkökulmasta.....	12
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS TOIMINNALLISENA KEHITTÄMISTYÖNÄ	14
7	KAIKKIEN LASTEN SYNTTÄRIT -TAPAHTUMA.....	15
7.1	Suunnittelu.....	16
7.2	Toteutus	17
7.3	Palaute.....	19
8	SAAVUTETTAVAN PERHETAPAHTUMAN MUISTILISTA	21
9	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	22
10	POHDINTA.....	24
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	28
	LIITE 1: KAIKKIEN LASTEN SYNTTÄRIT MAINOS	31
	LIITE 2: TAPAHTUMAN PALAUTELOMAKE.....	32
	LIITE 3: SAAVUTETTAVAN PERHETAPAHTUMAN MUISTILISTA.....	33

1 JOHDANTO

Lasten oikeuksien komitea vaatii valtioita aktiivisesti tunnistamaan sellaiset lapsiryhmät, joiden oikeuksien toteutuminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä. Lasten oikeuksien komitea on todennut tällaisten lapsiryhmien olevan alttiita syrjinnälle. Kyseiset lapsiryhmät kohtaavat edelleen vaikeuksia, jotka estävät lasten oikeuksien täysimääräisen toteutumisen. (Lapsenoikeudet s. a.) Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat erityistä tukea tarvitsevat lapset, joiden oikeuksien toteutuminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä edellä mainittujen lapsiryhmien tavoin. Opinnäytetyössä käytetään erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta käsitettä erityislapsi. Erityislapseksi määritellään lapsi, joka on erityisen tuen tarpeessa. Erityistä tukea lapsi voi tarvita, kun kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Suomessa on paljon eri tavalla erityisiä lapsia. Tehostettua tai erityistä tukea sai vuonna 2015 yhteensä yli 85 000 lasta. (Alatalo 2016. b.)

Opinnäytetyö on toiminnallinen kehittämistyö, jonka osana toteutetaan erityislapsille suunnattu saavutettava perhetapahtuma *Kaikkien lasten synttärit*. Tapahtuma järjestetään yhdessä Kuopion Perheentalon hankekokonaisuuden (Laine, Lastu ja Valpas) sekä Jaatinen ry:n kanssa. Toimeksiantajan tarkempi esittely löytyy luvusta 2. Tapahtuman kautta saadun kokemuksen myötä suunnitellaan *Saavutettavan perhetapahtuman muistilista*. Muistilista laaditaan täydentämään Savaksen, Vamlas:n ja Jaatinen ry:n kirjoittamaa *Saavutettavuusopasta*. Muistilista täydentää Saavutettavuusopasta konkreettisilla huomioilla tapahtuman järjestämiseen liittyen.

Opinnäytetyössä keskitytään saavutettavuuteen ja positiiviseen erityiskohteluun, jotka ovat esimerkkejä toimenpiteistä, joilla parannetaan erityislasten tarpeiden ja oikeuksien toteutumista. Kyseisiä teemoja käsitellään yleisellä tasolla sekä niihin syvennytään tapahtuman järjestämisen kautta. Positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi ja tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi toteutettavaa erityiskohtelua (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s. a. b). Saavutettavuudella ja esteettömyydellä tarkoitetaan kaikkien sellaisten esteiden poistamista, jotka vaikuttavat yksilön mahdollisuuksiin osallistua yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä (Ahola s. a.).

Opinnäytetyön aihe Kaikkien lasten synttärit tuli Jaatinen ry:n kautta, joka on järjestänyt tapahtumaa aiemmin useita kertoja. Kaikkien lasten synttärit -tapahtuma on syntynyt tarpeesta, jonka erityislasten vanhemmat ovat kokeneet. Usein vanhemmat ovat tunteneet lastensa syntymäpäivien järjestämisen surulliseksi asiaksi, sillä heidän lapsillaan ei ole ystäviä joita kutsua juhliin. Kaikkien lasten synttäreillä jokainen lapsi on sekä synttärisankari, että juhlien vieras. Aihe kuulosti myös ammatillisesti mielenkiintoiselta ja projektilta, jossa halusimme olla mukana.

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoa menetelmistä, joilla pyritään parantamaan erityislasten tarpeiden ja oikeuksien huomiointia. Tavoitteena on myös kehittää tapahtumien saavutettavuuden toteutumista sekä antaa käytännön neuvoja sen toteuttamiseen. Tapahtuman tarkoituksena on selvittää, onko erityislapsille suunnatuille perhetapahtumille tarvetta Kuopion alueella.

2 TOIMEKSIANTAJA JA YHTEISTYÖKUMPPANIT

Opinnäytetyön tilaaja on Lastu-vammaisten lasten ja perheiden tukimallit -hanke. Hankkeen projektikoordinaattorina ja opinnäytetyön toimeksiantajana työskentelee Maarit Mykkänen. Lastu-hanke on Savaksen (Savon vammaisasuntosäätiö) hallinnoimaa toimintaa. Savas on valtakunnallisesti merkittävä tukea tarvitsevien henkilöiden asumis- ja päivätoimintapalveluiden osaaja, tuottaja ja palveluiden kehittäjä. Savas on suuntautunut pääasiassa kehitysvammaisten ja autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden kanssa tehtävään työhön. (Savas 2018.) Kuopion Perheentalolla Lastu-hanke toimii yhteistyössä Perheentalon muiden hankkeiden kanssa. Hankkeet kehittävät ja toteuttavat vammaisten, pitkäaikaissairaiden sekä muiden erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä tarvitsemia tukimuotoja osaksi Perheentalon toimintaa. (Kuopion Perheentalo 2018.)

Kuopion Perheentalon Laine-hankkeelta opinnäytetyössä yhteistyöhenkilöinä toimivat Johanna Martinen, joka työskentelee Perheentalon projektikoordinaattorina sekä Liisa Törn, joka on Perheentalon ohjaaja. Laine-hanke vastaa Kuopion Perheentalon tilojen järjestämisestä sekä Perheentalon ohjaajat toimivat Laine-hankkeen työntekijöinä. Laine-hanke on saanut rahoituksen Kuopion Perheentalon rakenteiden luomiseen sekä Kuopion seudun lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin vahvistamiseen ja osallisuuden edistämiseen. (Kuopion Perheentalo 2018.)

Valpas-hankkeelta yhteistyöhenkilöinä toimivat Anu Lönnqvist ja Tarja Keltto. Valpas-hanke kehittää saavutettavampaa toimintaympäristöä hankkeen piiriin kuuluvissa Perheentaloissa. Valpas-hankkeen tavoite on laajentaa Perheentalo konsepti palvelemaan kaikkia lapsiperheitä, myös vammaisia lapsia perheineen. Valpas hankkeen yhtenä tavoitteena on, että Perheentalon toimijat, viranomaiset ja vapaaehtoiset oppisivat ymmärtämään paremmin vammaisuuden ja pakolaistaustan tuomia arjen haasteita. Lisäksi tavoitteena on, että vammaisten lasten perheet, pakolaisperheet ja alueen muut maahanmuuttajataustaiset perheet osallistuvat aktiivisesti Perheentalon toimintaan. (Kuopion Perheentalo 2018.)

Vamlas eli vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö tukee yhdessä Jaatinen ry:n kanssa Perheentalojen kehittämistyötä. Jaatinen ry on osa Valpas-hanketta ja toimii yhteistyökumppanina opinnäytetyössä. Jaatinen ry:ltä yhteistyöhenkilönä opinnäytetyössä toimii Miina Weckroth. Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry on vammaisten lasten vanhempien vuonna 1997 perustama yhdistys. Jaatinen ry:n tehtävänä on edistää vammaisten lasten ja nuorten perheiden asioita. Jaatinen ry tekee vaikuttamistyötä vammaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä elämänlaadun edistämiseksi. Jaatinen ry on Vammaisfoorumi ry:n jäsenjärjestö. Jaatinen ry pitää Helsingin Malminkartanossa vammaisperheiden kohtaamispaikkaa Jaatisen Majaa, jossa perheet voivat järjestää monenlaista toimintaa ja minne he voivat tulla viettämään aikaa. (Jaatinen ry 2018.)

3 ERITYISLAPSI PERHEESSÄ

Sosiaalihuoltolain 3 §:n mukaan erityistä tukea tarvitsevalla lapsella tarkoitetaan lasta, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvueluita. Syynä voi olla kognitiivinen tai psyykkinen vamma tai sairaus, usean yhtäaikaisten tuen tarve tai muu vastaava syy. Erityistä tukea tarvitsevalla lapsella voidaan tarkoittaa myös lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat, eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä, joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään tai joka on erityisen tuen tarpeessa edellä mainituista syistä. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Suomessa lapsen henkistä ja motorista kehitystä seurataan kodin lisäksi myös neuvoloissa. Seuran nan mahdollistamiseksi on määritelty lapsen kuhunkin ikäkauteen kuuluvat kehitysvaiheet. (Jalanko 2017.) Kehitysviivästymiä tai ongelmia ilmetessä lapsi usein ohjataan neurologin arvioon. Kehitysviivästymä liittyy lapsen vuorovaikutustaitojen ja tunne-elämän kehitykseen. Sen oirekuva muuttuu iän myötä. (Hus s. a.) Motoristen taitojen osalta lapsen kehityksen alkuvaiheessa seurataan muun muassa niskan ja pään kannattelukykyä, pinsettiotteen kehittymistä ja liikkumaan lähtöä. Normaalisti lapsen kehityksessä on kuitenkin yksilöllistä vaihtelua ilman, että kyse on erityisen tuen tarpeesta. (Jalanko 2017.)

Arki muuttuu lapsen synnyttyä. Erityislapsen kohdalla tämä korostuu, sillä lapsen hoitaminen on usein vaativaa. (Hujala 2011, 19.) Erityislapsi saattaa tarvita ympärivuorokautista hoitoa ja tukea (Hietanen 2018). Lapsen hoitaminen vaatii paljon aikaa sekä voimavaroja ja voi olla fyysisesti kuormittavaa (Hujala 2011, 19). Vanhemmat voivat joutua taistelemaan saadakseen lapselleen tarvittavat tuet ja palvelut. Perheen arki kietoutuu helposti erityislapsen hoidon ympärille, jonka vuoksi vanhempien väliselle parisuhteelle ei jää paljoa aikaa. (Hietanen 2018.) Erityislapsen vanhemmat ovat kokeneet koko perheen joutuva välillä sietämään ahdistusta ja selviytymään monista haasteista elämässä. Ahdistusta on saattanut aiheuttaa esimerkiksi erityislapsen terveydentilan heikkeneminen. Erityisen haastavaksi tilanne voi kehittyä perheissä, joissa on vain yksi huoltaja ja useampia lapsia. Tällöin vanhempien jaksaminen on usein koetuksella. (Hujala 2011, 19.)

Useat vanhemmat sopeutuvat hyvin vaativaan tilanteeseen perheessä (Hujala 2011, 19). Erityislapsen diagnoosin hyväksyminen auttaa perhettä selviytymään ja tukee lapsen hyvinvointia (Barnett, Clements, Kaplan-Estrin ja Fialka 2003). Erityislapsen vanhemmuuteen kasvetaan samalla tavalla kuin vanhemmuuteen yleensäkin. Vanhemmuuteen kasvaminen voi osoittautua kuitenkin haasteellisemmaksi. (Alatalo 2016. b.)

Erityislapsen perheen arkea on tarpeellista miettiä jokaisen perheenjäsenen näkökulmasta (Sosiaalija terveysministeriö 2004, 91). Lapsen erityisen tuen tarve vaikuttaa perheen jokapäiväiseen elämään. Erityislapsen hoidossa ja kuntoutuksessa tulisi kiinnittää huomiota koko perheeseen ja sen tarpeisiin, ei ainoastaan erityislapseen. (Taanila, Järvelin ja Kokkonen 1999.) Lapsen etu toteutuu, kun hän saa kasvaa ja kehittyä rakastettuna ja huolehdittuna turvallisessa ympäristössä (Sosiaalija terveysministeriö 2004, 91). Toimiva arki ja rutiinit luovat lapsissa turvallisuuden tunnetta. Perheenjäsenten on tärkeää pohtia yhdessä arjen sujuvuuteen liittyviä tekijöitä. (Bergman 2016.)

Jokaisella perheenjäsenellä on perheessä oma roolinsa ja tehtävänsä, myös erityislapsella. Vanhempien on hyvä puhua perheen keskinäisistä rooleista ja tehtävistä yhdessä lasten kanssa. Luonnollisesti perheen toiset lapset saattavat hoitaa erityistä tukea tarvitsevaa sisarustaan. Sisarukset kokevat tämän seurauksena usein itsensä tärkeiksi ja osallisiksi perheen arkea. Lapsen ei kuitenkaan kuulu kantaa liian isoa vastuuta tai aikuisen roolia. Vanhempien täytyy tiedostaa, että sisarukset voivat kokea velvollisuutenaan hyvittää omassa toiminnassaan erityislapsen rajoitteita. (Bergman 2016.) Lapset ovat tarkkoja havaitsemaan muiden tunnetiloja. He saattavat ajatella itse olevansa kyseisten tunnetilojen aiheuttajia. Lasta auttaa ymmärtämään, jos hän saa kehitystasolleen sopivaa tietoa perheensä tilanteesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 91.) Erityislapsen sisarusten, kuten jokaisen lapsen on tärkeä tulla huomioiduksi ja arvostetuksi sellaisena kuin on. Sisarukset tarvitsevat vanhemmilta tukea ja ymmärrystä. Heille on hyvä kertoa, kuinka heidän ajatuksensa ja mielenkiinnon kohteensa ovat vanhemmille tärkeitä. (Erityinen sisarus s. a.)

Erityislapsen perheessä on paljon iloa ja samanlaista perhe-elämää kuin perheissä yleensäkin (Hujala 2011, 19). Erityislapsi vaikuttaa perheen elämään myös monella myönteisellä tavalla. Vanhemmat ja sisarukset joutuvat asennoitumaan ja miettimään elämäänsä uudelleen. Perheenjäsenet saattavat muuttuneen tilanteen vaikutuksesta tehdä elämässään sellaisia positiivisia muutoksia, joita eivät aikaisemmin ole uskaltaneet tehdä. Perheen keskinäinen vuorovaikutus usein lisääntyy, sillä arjen pyörittäminen vaatii keskustelua, yhteistyötä, joustamista ja kompromisseja. Useissa perheissä elämänarvot muuttuvat, aineellisten asioiden merkitys vähenee ja henkisten lisääntyy. (MLL 2017.)

4 SAAVUTETTAVUUS JA ESTEETTÖMYYS

Saavutettavuus ja esteettömyys mielletään toistensa synonyymeiksi ja näitä käsitteitä käytetään usein yhdessä samaan asiaan viitatessa. Saavutettavuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi palveluita, jotka ovat kaikkien saatavilla. Sillä voidaan tarkoittaa myös ihmisten ajatuksia tai asenteita muita ihmisiä tai palveluita kohtaan. (Invalidiliitto s. a. b.) Saavutettavuus käsitteenä on muotoutumassa koskemaan tiedon saamista ja verkkopalveluita (Celia s. a.). Nykyaikana näiden saavutettavuuteen kiinnitetään paljon huomiota, koska palvelut ovat yhä enemmän siirtyneet verkkoon. Esteettömyyden mielletään liittyvän fyysiseen ympäristöön, rakennuksiin ja tiloihin. Kun saavutettavuuden ja esteettömyyden käsitettä käytetään yhdessä, jokaiselle ihmiselle mahdollistuu tasavertainen oikeus vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. (Invalidiliitto s. a. b.)

Opinnäytetyö pohjautuu Savaksen, Vamlas:n ja Jaatinen ry:n tuottamaan Saavutettavuusoppaaseen, jossa saavutettavuus mielletään kokonaisvaltaisena huomiointina ja ajattelutapana. Saavutettavuus pitää sisällään käsitteet fyysinen esteettömyys ja sosiaalinen esteettömyys. Tässä opinnäytetyössä saavutettavuus käsitetään Saavutettavuusoppaan mukaisesti. Fyysiseen esteettömyyteen kuuluvat ympäristöön, turvallisiin tiloihin ja kohtuullisiin mukautuksiin liittyvät tekijät. Sosiaalinen esteettömyys käsittelee asenteita, yhdenvertaisuutta ja erilaisuutta.

4.1 Fyysinen esteettömyys

Ympäristön esteettömyys on välttämättömyys monille ihmisryhmille, samalla myös muut ympäristön käyttäjät hyötyvät ympäristön esteettömyydestä. Esimerkiksi tavaroiden siirtäminen ja lastenvaunujen työntäminen helpottuvat, kun ympäristö on luokiteltu esteettömäksi. (Eduskunnan esteettömyystyöryhmä 2006, 9.) Rakennus voidaan luokitella esteettömäksi silloin, kun jokaiseen tilaan ja kerrokseen pääsee helposti, joko apuvälineen kanssa tai ilman. Ympäristön ja tilojen ei tule pelkästään olla helposti saavutettavissa, vaan niiden tulee olla turvallisia, helppokäyttöisiä ja järkevästi sijoitettuja. (Invalidiliitto s. a. a.)

Fyysistä esteettömyyttä lisää tilojen visuaalisuus. Hyvä valaistus, heijastamattomat kyltit ja pinnat, selkeä ja johdonmukainen opastus ja oviaukkojen tarkkarajaisuus parantavat tilojen käytettävyyttä. Esteetön visuaalinen ympäristö helpottaa ympäristön hahmottamista ja lisää liikkumisen turvallisuutta. Visuaalisuuden lisäksi tulee huomioida myös kuunteluympäristö. Esteettömään kuunteluympäristöön kuuluu hyvä akustiikka, taustamelun vähäisyys sekä tarvittaessa tilaa on täydennetty kuuntelua helpottavilla äänensiirtojärjestelmillä. Esteettömässä kuunteluympäristössä voi olla myös induktiosilmukka, jonka välityksellä ääni saadaan siirrettyä suoraan kuulokojeeseen. (Vates s. a.)

Ympäristö ja tilat ovat suunniteltu usein aikuisia varten. Fyysisen ympäristön esteettömyydessä lasten kannalta tulisi huomioida tilan sijainti, tilojen järjestely, turvallisuus, ulkonäkö, sisustus, tunnelma, lämpötila ja äänet. Lisäksi tiloissa tulisi huomioida esteetön liikkuminen, apuvälineiden käytettävyys ja esineiden saatavuus. (Niskanen ja Kari 2018, 207–208.) Kun esteettömyys huomioidaan ai-

kaisessa vaiheessa rakentamista, se ei aiheuta rakentamiselle välttämättä lisähintaa. Esteettömyyden huomioiminen rakennusvaiheessa tulee myös ajan kuluessa edullisemmaksi, kuin esteellinen rakentaminen. Edullisuutta tuovat rakennuksen vähäiset muutostyöt ja rakennuksen käytettävyys. (Eduskunnan esteettömyystyöryhmä 2006, 9.)

Ympäristöä suunniteltaessa olisi tärkeä kuunnella asiantuntijoita ja sellaisia henkilöitä, joille esteettömyys on välttämättömyys liikkumisen ja osallistumisen kannalta. Vammaisilla henkilöillä on oikeus kohtuullisiin mukautuksiin, jotta yksilö voi toimia ja vaikuttaa omassa ympäristössään. (Invalidiliitto s. a. d.) Kohtuullisella mukauttamisella tarkoitetaan kohtuullisia muutoksia ympäristöön ja tiloihin, jotta tiloja voidaan käyttää tasavertaisesti muiden ihmisten kanssa (YK-liitto 2015, 18–19). Arvioitaessa tiloja tulee ottaa huomioon henkilön tarpeet ja toimintakyky. Jos henkilö ei voi osallistua toimintaan tai saada palvelua, on järjestäjän mietittävä kohtuullisten mukautusten tarvetta ja toteuttamista. Jos kohtuullisia mukautuksia ei toteuteta, voidaan puhua syrjinnästä. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.)

4.2 Sosiaalinen esteettömyys

Sosiaalista esteettömyyttä voidaan tarkastella Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Perustuslain mukaisesti ihmiset ovat yhdenvertaisia. Ihmisiä ei saa lain mukaan asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen, iän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai vammaisuuden takia. Lapset tulee huomioida yksilöllisesti, mutta tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä muiden lasten kanssa. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.)

Sosiaalinen esteettömyys käsittelee asenteita, ajattelumalleja, syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta (Invalidiliitto s. a. c). Sosiaalisesta esteettömyydestä käytetään termiä asenteellinen esteettömyys. Tässä opinnäytetyössä käytetään käsitettä sosiaalinen esteettömyys. Sosiaalinen esteettömyys nähdään osallistumisena ja vaikuttamisena yhteiskunnassa. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus osallistua ja vaikuttaa tasa-vertaisesti. (Invalidiliitto s. a. a.)

Sosiaalista esteettömyyttä on yhdessä oleminen, erilaisuuden ymmärtäminen ja sen hyväksyminen. Lisäksi sosiaalista esteettömyyttä on rehellinen vuorovaikutus ja yhdessäolo yksilön toimintakyvyn mukaisesti. Sosiaaliseen esteettömyyteen kuuluu yhteinen kommunikaatio. Siihen lukeutuvat muun muassa kuvakommunikaatio, selkokieli sekä viittomakieli. Yksilöllisen kommunikointitavan huomiointi on tärkeää, jotta ihminen voi kokea tulleensa kuulluksi. (Autismi- ja Aspergerliitto s. a.) Sosiaalisesti esteettömässä toiminnassa yksilö kokee olevansa tervetullut ja saa olla aidosti oma itsensä. Osallistujan ei tarvitse pelätä tulevansa syrjityksi. (Unicef s. a.)

5 POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU

Joskus ihmisten osallisuuden varmistamiseksi ja tasa-arvon mahdollistamiseksi vaaditaan erityistä kohtelua. Tällaisissa tilanteissa puhutaan positiivisesta erityiskohtelusta, josta käytetään yleisesti myös termejä positiivinen syrjintä, positiivinen diskriminaatio ja myönteinen erityiskohtelu. Tässä opinnäytetyössä käytetään termiä positiivinen erityiskohtelu. Positiivinen erityiskohtelu on käsitteenä usein vieras. Siitä löytyvä tieto on suurelta osin lakiin viittaavaa. Tässä opinnäytetyössä kuvataan positiivista erityiskohtelua kokonaisvaltaisesti, soveltaen teoriaa sekä lakia käytäntöön.

5.1 Positiivisen erityiskohtelun toteuttaminen

Positiivinen erityiskohtelu on määritelty Yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaan näin: ” Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.” (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.) Positiivisen erityiskohtelun käsite tunnetaan vähemmistöjä tukevana toimintana. Sillä pyritään vaikuttamaan eri väestönsosiin, jotta heillä olisi yhdenvertaiset ja tasapuoliset oikeudet valtaväestöön verrattuna. (Talentia 2017, 23.)

Positiivisella erityiskohtelulla tavoitellaan sitä, että kaikilla olisi myös käytännössä mahdollisuus yhdenvertaisiin oikeuksiin. Usein kyse on aiemmin muodostuneen haitan korjaamisesta, joka on kohdistunut tiettyyn ryhmään kuuluviin henkilöihin. Positiivisella erityiskohtelulla pyritään parantamaan heikommassa asemassa olevan ryhmän asemaa. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s. a. c, 6.) Positiivista erityiskohtelua on toteutettu sellaisilla alueilla, joilla on muita alueita enemmän huono-osaisuutta. Esimerkiksi köyhyyttä, lastensuojelun tarvetta, kouluvaikeuksia tai tarvetta mukauttaa palveluja vammaisuuden perusteella. (Talentia 2017, 23.)

Positiivinen erityiskohtelu on eri asia kuin suosinta, jossa kyse on etuoikeuksien antamisesta toisia syrjivällä tavalla. Positiivisten erityistoimien tulee olla lähtökohtaisesti väliaikaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että erityistoimista pitää luopua kun tilanne on korjaantunut. Poikkeuksena väliaikaisuuden vaatimuksesta, voidaan mainita vammaisiin henkilöihin kohdistuvat positiiviset erityistoimet. Joissakin tapauksissa voi olla kysymys vain yksittäisestä toimenpiteestä, kun toisessa tapauksessa tarvitaan pidempikestoisia erityistoimenpiteitä. Positiivinen erityiskohtelu on mahdollista koko yhteiskunnassa, työelämässä, koulutuksessa ja palveluiden tarjonnassa. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s. a. c, 6.)

Erilainen kohtelu voi olla oikeutettua, vaikka se ei perustuisi lakiin. Tällaisessa tilanteessa edellytetään, että erottelulla on perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite. Tavoitteen saavuttamiseksi käytettyjen keinojen on myös oltava oikeassa suhteessa. Lakiin perustumaton erilainen kohtelu ei kuitenkaan ole mahdollista esimerkiksi julkisen vallan käytössä, koulutuksen saamisessa tai etnisen alkuperän perusteella. Tarkemmin nämä syyt ovat avattu Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 2 momentin kohdissa 1–5. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s. a. c, 7.)

Positiivisen erityiskohtelun toteuttaminen käytännössä voi olla, esimerkiksi maahanmuuttajille järjestettävä kieli- tai muu koulutus. Koulutus auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s. a. a.) Tällainen koulutus on heille oikeutettua, vaikkei suurimman osan väestöstä ole tällaista mahdollista saada.

Positiiviseksi erityiskohteluksi lukeutuvaa toimintaa tapahtuu myös työpaikoilla. Työpaikoilla voi esiintyä toista sukupuolta suosivaa toimintaa, joka ei kuitenkaan ole syrjintää. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi naisten erityinen kohtelu synnytyksen vuoksi tai naisten ja sikiöiden suojeleminen raskausaikana. Yhtenäistä näille tilanteille on se, että kyseessä nimenomaan on raskauden suojeeluun tähtäävä toimenpide, eikä kohtelu aseta naista raskauden tai synnytyksen vuoksi muita heikompaan asemaan. Käytännössä nainen voidaan siirtää raskauden ajaksi muihin työtehtäviin esimerkiksi, jos nainen työssään voi altistua raskautta haittaaville kemikaaleille. (Minilex s. a.)

5.2 Positiivinen erityiskohtelu erityislasten näkökulmasta

Erityislapset ovat usein vaarassa joutua epätasa-arvon kohteiksi. Vähemmistöjen tasa-arvon ja ihmisoikeuksien takaamiseksi tarvitaan erilaisia säädöksiä ja toimenpiteitä. YK:n vammaissopimus, lasten oikeudet sekä positiivinen erityiskohtelu pyrkivät osaltaan parantamaan erityislasten asemaa yhteiskunnassa. YK:n vammaissopimus ja lasten oikeudet antavat pohjaa positiivisen erityiskohtelun toteuttamiselle. Useissa tutkimuksissa on tuotu esille huoli siitä, että vammaiset lapset tulevat kahden kertaan marginalisoiduiksi. Vammaiset henkilöt vähemmistönä joutuvat yhteiskunnassa helpommin syrjinnän kohteeksi. Vastaavasti lapset ovat ryhmä, joiden ääni ja mielipiteet jäävät helposti huomioimatta ja hukkuvat aikuisten mielipiteiden alle. Lasten osallistuminen ja heidän mielipiteidensä kuuleminen ja huomioon ottaminen on välttämätöntä. Lapsuus ei ole lapsille annettu valmis olosuhde tai tila, vaan myös lapset toiminnallaan vaikuttavat siihen. (Hujala 2011, 8.)

YK:n vammaissopimus tuli voimaan Suomessa 10.6.2016. Tämä tarkoittaa sitä, että kansainvälistä sopimusta vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksista on noudatettava lakina. YK:n vammaissopimuksen tarkoituksena on vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus, arvostus sekä osallisuus. Ihmisoikeudet takaavat sen, että vammaisen henkilö otetaan vakavasti myös sosiaalisessa ympäristössä. YK:n vammaissopimuksen laaja syrjintäkielto tarkoittaa sitä, ettei vammaisia henkilöitä saa kohdella eri tavoin heidän henkilökohtaisten ominaisuuksiensa takia. On myös olemassa tilanteita, joissa vammaisia voidaan kohdella eri tavoin, jos siihen on perusteltuja syitä. Yhtenä esimerkkinä on vammaisen henkilön oikeus saada henkilökohtainen avustaja avuksi päivittäisiin toimiin. Erilainen kohtelu on tällöin oikeutettua, vaikka valtaosa ihmisistä ei saa henkilökohtaista avustajaa, eivätkä he sitä tarvitsekaan. YK:n vammaissopimuksen mukaan on tärkeää lisätä vammaisten henkilöiden ymmärrystä omista oikeuksistaan, mutta myös muiden tietoisuutta vammaisuudesta. (Invalidiliitto s. a. d.)

YK:n vammaissopimuksessa on erillinen määräys koskien vammaisia lapsia ja naisia. Heidän katsotaan olevan erityisen haavoittuvassa asemassa. Tämä tarkoittaa sitä, että vamman lisäksi myös ikä

tai sukupuoli saattavat kasvattaa riskiä joutua tilanteisiin, joissa heidän haavoittuvaa asemaansa on mahdollista käyttää kielteisellä tavalla. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi hoitotilanteet, joihin vammaiset lapset joutuvat ikätovereitaan useammin. YK:n vammaissopimuksessa määrätään suorittamaan kaikki tarvittavat toimet vammaisten lasten ihmisoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi. Vammaisilla lapsilla täytyy olla mahdollisuus nauttia ihmisoikeuksista ja perusvapauksista täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa. (Invalidiliitto s. a. d.)

Lainsäädäntöä ja käytäntöjä tulee tarkastella ihmisoikeusnäkökulmasta. Vammaisten lasten ja nuorten osalta tulee varmistaa, että kaikissa heitä koskevissa toiminnoissa noudatetaan lapsen oikeuksien sopimusta, vammaissopimusta sekä muita ihmisoikeussopimuksia. Vammaispolitiikan asiakirjoissa asioita tarkastellaan ensisijaisesti aikuisten näkökulmasta. Lapsilähtöinen tarkastelu on vähäisempää, eikä lasten vanhempien tarvitsemaa tukea aina asiakirjoissa huomioida. YK:n lapsen oikeuksien sopimus astui voimaan Suomessa vuonna 1991. Sen mukaan kaikille lapsille kuuluvat samat, yhdenvertaiset oikeudet. YK:n lapsen oikeuksien ja vammaisten oikeuksien sopimuksissa on samankaltaisuuksia erityislasten oikeuksia tarkasteltaessa. Molemmissa sopimuksissa painotetaan lapsen oikeutta kasvaa ja oppia omien yksilöllisten kehitysedellytystensä mukaisesti. (Hujala 2011, 5–6.)

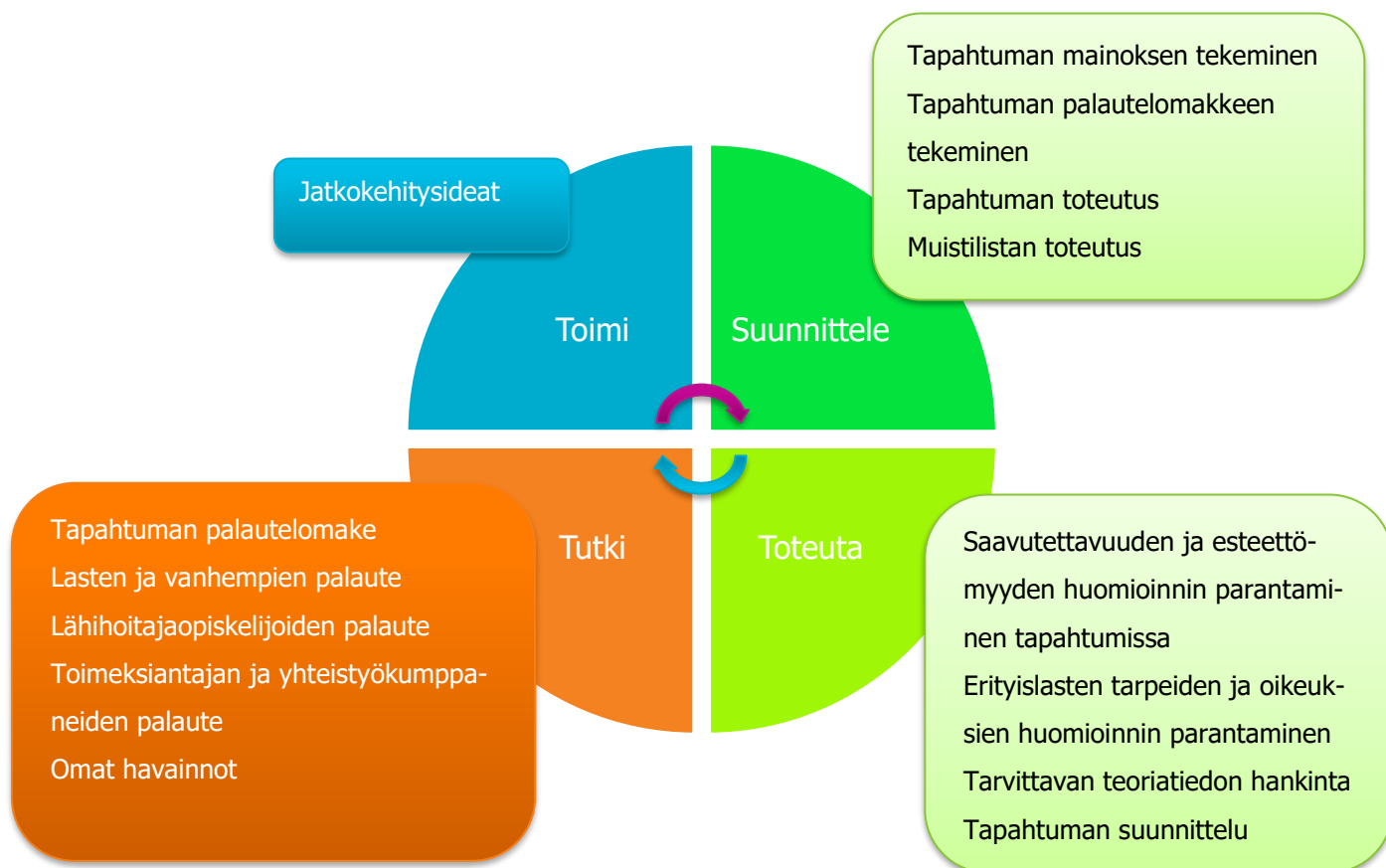
Erityislasten kohdalla tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että palvelujärjestelmiä ja tukitoimia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon lasten ja perheiden yksilölliset elämäntilanteet. Esimerkiksi lapsen vammaisuus ei oikeuta käsittelemään perheitä yhtenä ryhmänä, jolla on yhteiset olosuhteet, tarpeet ja ominaisuudet. Yhtäläillä vammaiset lapset eivät muodosta yhtenäistä ryhmää, jossa kaikki tarvitsisivat samanlaista apua. Jokaisella lapsella sekä perheellä on omat yksilölliset tarpeensa ja toiveensa. Näiden asioiden selvittämiseksi vammaisen lapsen tulee olla mahdollista osallistua häntä koskevien palveluiden suunnitteluun sekä vaikuttaa häntä koskeviin päätöksiin. Lapsen etu tulee löytää lasta itseään kuunnellen. (Hujala 2011, 8.) Lapsen mielipidettä kuunneltaessa huomioidaan lapsen ikä ja kehitystaso. Lapsella tulee olla oikeus saada vammaisuutensa ja ikänsä mukaista apua tämän oikeuden toteuttamiseksi. (Invalidiliitto s. a. b.)

Erityislapsille on saatavilla monenlaista vertaistukea, mutta ystävien puutteesta ja yksinäisyydestä ei useinkaan puhuta. Elämä ilman ystäviä voi tuntua puutteelliselta ja surulliselta. Marja Hintikka Liven haastattelussa erityislapsen äiti Maarit Satomaa kertoi, ettei vanhempi voi muuttua lapselleen ystäväksi tai tehdä oikein muuta kuin viedä lasta paikkoihin, joista ystävä saattaisi löytyä. (Alatalo 2016. a.) Erityislasten ystävyysuhteiden vähäisyydelle voi olla useita eri syitä. Syynä voi olla esimerkiksi, ettei lapsi kykene kommunikoimaan tai ilmaisemaan itseään, ilman toisen ihmisen avustusta. Haasteita ystävyysuhteille voivat myös aiheuttaa lapsen sairaudesta johtuvat infektoriskit sekä lapsen liikuntarajoitteet. Erityislapsen ystävyysuhteiden haasteisiin täytyy miettiä yksilöllisiä ratkaisuja. (Tatury s. a.) Opinnäytetyössä toteutettiin positiivista erityiskohtelua, tapahtuman muodossa. Tapahtuman avulla pyrittiin tukemaan erityislasten ystävyystymistä ja sosiaalisten suhteiden muodostumista. Positiivinen erityiskohtelu ilmeni tapahtuman kohdentamisena ja erityislasten tarpeiden huomiointina, joka oli edellytyksenä tapahtuman tavoitteen toteutumiselle. Tapahtuman tarkempi kuvaus löytyy luvusta 7.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS TOIMINNALLISENA KEHITTÄMISTYÖNÄ

Opinnäytetyö on toiminnallinen kehittämistyö. Kehittämistyössä kehitetään jotain asiaa tai toimintaa. Kyse on tietoisesta toiminnasta, jossa mennään kohti parempaa käytäntöä. (Kananen 2010, 159.) Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa jokin konkreettinen tuotos. Tuotos voi olla esimerkiksi tapahtuma tai portfolio. (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 51.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutusvaiheina ovat suunnittelu, toteutus ja arviointi. Demingin PDSA-ympyrä kuvaa hyvin toiminnallisen opinnäytetyön prosessia. Kuviossa 1 kuvataan opinnäytetyöprosessia soveltaen PDSA-mallia. Demingin PDSA -ympyrä muodostuu englanninkielisistä sanoista plan, do, study ja act. Suomeksi käännettynä sanojen voidaan ajatella tarkoittavan suunnittele, toteuta, tutki ja toimi. PDSA-ympyrää voidaan kuvata jatkuvana kehittämisen prosessina, jossa avainasemassa ovat oppiminen ja kehittäminen. PDSA-malli alkaa suunnitteluvaiheesta, jossa mietitään tavoitteet, tarkoitus sekä tutkitaan teoriaa. Suunnitteluvaiheessa tehdään suunnitelma kehittämistyön toteutuksesta. Valmiin suunnitelman jälkeen tulee toteutusvaihe, jossa toteutetaan tehty suunnitelma. Toteutusvaihetta seuraa tutkimusvaihe, jossa verrataan toteutusta tehtyyn suunnitelmaan. Toteutuiko toiminta suunnitelman mukaisesti, mitä voitaisiin parantaa ja mikä toimi toteutuksessa. PDSA:n viimeisenä kohtana ympyrässä on toimintavaihe, jossa korjataan esille nousseet kehittämis-kohteet. PDSA:n neljä vaihetta voidaan toistaa tarvittaessa uudestaan. (The W. Edwards Deming Institute 2018.)

KUVIO 1. Demingin ympyrä. (Mukaillen The W. Edwards Deming Institute 2018.)

7 KAIKKIEN LASTEN SYNTTÄRIT -TAPAHTUMA

Luettelet aamulla, ties kuinka monetta kertaa putkeen, silmät innosta tuikkien nimiä. Ystäväsi nimiä, jotka haluat kutsua kaverisynttäreillesi, joita olet suunnitellut viikkoja ja kuukausia. Tarjoilu on selvillä: hampurilaisia, ranskalaisia ja suklaakakku, jonka päällä on tryffeleistä tehty numero: 13. Täytät kolmetoista vuotta. Enemmän kuin lahjoja odotat kaverisynttäreitäsi. (Minua kuullaan -hanke 2018.)

Lista syntymäpäiville kutsuttavista kavereista ei vain ole kovin pitkä. Äidin sydäntä kylmää: Mitä jos ne kaksi veljestä eivät pääsekään juhliin? Sitten jäljelle jää enää yhden ystävän nimi. Mitä jos hänkään ei pääse? Mitä minä äitinä teen? Mitä me vanhemmat teemme, jotta syntymäpäivästäsi tulee yhtä täydellinen kuin sinä olet? Olet lievästi kehitysvammainen poika. Vuosien saatossa olen oppinut, että kaverisynttärit eivät ole itsestäänselvyys. Niihin ei juuri tule kutsuja, eikä omille synttäreille kutsuttavien kavereiden lista ole pitkä. (Minua kuullaan -hanke 2018.)

Yllä oleva viittaus on lainattu Minua kuullaan -hankkeen blogista. Minua kuullaan -hanke on Vammaisperhehdistyksen Jaatinen ry:n, Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiön sekä Kehitysvammaliiton järjestämä hanke. Minua kuullaan -hanke ylläpitää blogia, jossa kerrotaan hankkeen kuulumisia, tietoa ajankohtaisista asioista sekä asiantuntijoiden ja perheiden kokemuksia. (Minua kuullaan -hanke 2018.)

Minua kuullaan -hankkeen blogista otettu viittaus kiteyttää tarpeen, jonka erityislasten vanhemmat ovat kohdanneet. Kaikkien lasten synttärät -tapahtuma on syntynyt tästä tarpeesta. Vanhemmat ovat kokeneet syntymäpäivien järjestämisen surulliseksi ja ahdistavaksi asiaksi, koska useasti heidän lapsillaan ei ole ystäviä joita kutsua syntymäpäiväjuhliin. Kaikkien lasten synttärät -tapahtumassa nimensä mukaan jokainen lapsi on synttärisankari, mutta myös yhtä lailla synttäreiden vieras.

Idea Kaikkien lasten synttäreistä tuli Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry:n kautta. Tapahtumaa on järjestetty useita kertoja Helsingissä Jaatisen Majalla, jossa tapahtuma on kohdennettu erityislapsille perheineen. Jaatinen ry on järjestänyt tapahtumaa erikseen teini-ikäisille sekä lapsille. Vuonna 2018 Jaatinen ry täytti 20 vuotta ja tästä syystä tahtoi laajentaa tapahtuman myös muualle Suomeen. Juhlavuoden kunniaksi tapahtuma oli tarkoitus järjestää ensimmäistä kertaa myös Kuopiossa.

7.1 Suunnittelu

Olimme opinnäytetyön toimeksiantajaan Lastu-hankkeen projektikoordinaattoriin Maarit Mykkäseen yhteydessä syksyllä 2017. Kysyimme häneltä opinnäytetyön aiheita, sillä halusimme opinnäytetyön käsittelevän erityislapsia ja heidän perheitään. Toimeksiantaja antoi meille muutamia opinnäytetyön aiheita ja yksi näistä oli järjestää Kaikkien lasten synttärät -tapahtuma yhdessä Kuopion Perheentalon ja Jaatinen ry:n kanssa. Aihe kuulosti kiinnostavalta ja sellaiselta projektilta, jonka kautta pystyisimme kehittämään itseämme ammatillisesti. Joulukuussa 2017 järjestimme palaverin Savonian Iisalmen kampuksella. Tapaamisessa olivat läsnä opinnäytetyön tekijät, toimeksiantaja Maarit Mykkänen sekä puhelin yhteydessä Jaatinen ry:n edustaja Miina Weckroth. Palaverissa sovimme tapahtuman ajankohdan sekä hahmottelimme tapahtuman sisältöä. Keskustelimme Jaatinen ry:n edustajan kanssa heidän aikaisemmin järjestämistä tapahtumista. Ajatuksena oli toteuttaa Kaikkien lasten synttärät Kuopioon hyvin samankaltaisella rungolla kuin se on Helsingissä Jaatisen Majalla toteutettu. Heidän toteuttaman tapahtuman ohjelma koostui syntymäpäivälaulusta, syntymäpäivätarjoiluista, lahjoista, esiintyjästä sekä diskosta.

Joulukuussa pidetyn palaverin jälkeen aloimme suunnittelemaan tapahtuman teemaa ja ohjelmaa tarkemmin. Halusimme tapahtuman ohjelman sisältävän myös jotain erilaista kuin Jaatisen Majalla järjestettyjen tapahtumien. Suunnittelimme tapahtumassa olevan kasvomaalausta, joka soveltui mielestämme hyvin niin sanotuksi oheistoiminnaksi muun ohjelman rinnalla. Tapahtuman teemaksi valikoitui sirkus, jonka oli tarkoitus näkyä tapahtumassa niin koristeluissa, ohjelmassa kuin henkilökunnan pukeutumisessa. Tapahtuman esiintyjäksi suunnittelimme taikuria sirkusteeman mukaisesti. Esiintyjäksi saimme 17-vuotiaan taikuri Aatu Itkosen. Taikurin esitykseen sisältyi itse pääesityksen lisäksi lapsille jaettavien ilmapalloeläimien muotoilu.

Tapahtumasta laadittiin mainos (liite 1). Mainosta muokattiin toimeksiantajan ehdotusten pohjalta ennen sen julkaisemista. Mainoksessa kerrottiin tapahtuman ajankohta, kohderyhmä sekä asiat, joita osallistujien olisi hyvä ilmoittautumisen yhteydessä mainita. Ilmoittautuminen tapahtui sähköpostitse toimeksiantajalle. Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujien tuli kertoa montako henkilöä tapahtumaan osallistuu, lasten iät sekä ruoka-aineallergiat. Mainos julkaistiin maaliskuussa 2018. Kaikkien lasten synttäreitä mainostettiin sosiaalisessa mediassa sekä toimeksiantajan kautta kohdennetusti erityislapsiperheille.

Tapahtuman enimmäisosallistujamääräksi sovimme 50 henkilöä. Osallistujien enimmäismäärä valikoitui Kuopion Perheentalon turvallisuussuunnitelman mukaisesti. Suuri henkilömäärä vaati myös paljon henkilökuntaa. Tapahtumaan tuli työntekijöitä Kuopion Perheentalon hankkeiden kautta sekä Jaatinen ry:ltä. Näiden lisäksi saimme tapahtumaan avuksi 10 lähihoitajaopiskelijaa. Tapasimme Savon ammattiopiston lähihoitajaopiskelijaryhmän 20.3.2018 Kuopion Perheentalolla. Tarkoituksena oli tutustua lähihoitajaopiskelijoihin, kartoittaa heidän käytettävyys tapahtumapäivänä ja kertoa heille itse Kaikkien lasten synttärät -tapahtumasta. Tapaamisen lopuksi sovimme yhdessä tapahtumaan osallistuvien opiskelijoiden kanssa uuden tapaamispäivän Savon ammattiopistolle. Kyseisessä tapaamisessa perehdytimme lähihoitajaopiskelijoita positiiviseen erityiskohteluun ja siihen kuinka se

ilmenee tapahtumassa. Kävimme heidän kanssaan tarkemmin läpi jokaisen opiskelijan vastualueen tapahtumaan liittyen. Opiskelijat jakautuivat kahteen ryhmään, joista ensimmäisen ryhmän tarkoituksena oli osallistua tapahtumaa edeltävänä päivänä Perheentalon tilojen muokkaamiseen ja koristeluun. Toisen ryhmän opiskelijoiden tarkoituksena oli osallistua toimintaan itse tapahtumapäivänä. Heidän tehtäviin kuului tehdä kasvomaalauksia halukkaille, valmistaa koristeita, pitää diskoa tapahtumassa, seurustella lasten ja heidän perheiden kanssa sekä olla auttamassa perheitä tarvittaessa. Osa lähihoitajaopiskelijoista osallistui toimintaan molempina päivinä. Tapahtumassa avustaminen liittyi lähihoitajaopiskelijoiden asiakastyön opintojaksoon. Tapaamisen lopuksi vaihdoimme opiskelijoiden kanssa yhteystietoja, jotta yhteydenpito heidän kanssaan olisi mahdollista.

Ennen tapahtumapäivää oli paljon valmisteluja niin ohjelman, lahjojen, tarjottavien kuin koristeiden suhteen. Sovimme yhdessä toimeksiantajan kanssa, että lapsille tarkoitetut lahjat pyritään hankkimaan suurimmaksi osaksi lahjoituksina paikallisista yrityksistä. Koristeluun ja ohjelmaan tarkoitetut tarvikkeet saimme Kuopion Perheentalolta. Tarkoituksena oli hyödyntää mahdollisimman paljon jo olemassa olevaa materiaalia. Kaikkien lasten synttärät -tapahtumaa varten budjetiksi oli arvioitu 800 €. Budjetti muodostui Jaatinen ry:n ja Lastu-hankkeen rahoituksesta. Lastu-hankkeen osuus oli 400 € ja Jaatinen ry:n osuus oli samansuuruinen. Esiintyjään oli varattu budjetista suurin osuus 300€. Budjetista oli varattu 150–175 € lahjoihin, mikäli lahjoja ei onnistuttaisi saamaan lahjoituksina. Yhden lahjan arvioitiin olevan noin 5 € arvoinen. Lahjat suunnittelimme hankkivamme 30 lapselle. Lahjojen täytyi olla eri-ikäisille lapsille soveltuvia. Syntymäpäiväkakuista ja muista tarjoiluista kysimme tarjouksia paikallisilta yrityksiltä. Tilauksen suhteen sovimme toimivamme näiden tarjousten mukaan. Kakkuihin oli varattu rahaa arviolta 200 €. Kakkujen täytyi riittää 50 hengelle. Haasteen tästä teki osallistujien erityisruokavaliot, jotka täytyivät ottaa huomioon tarjoiluissa. Budjetista oli myös varattu pieni osuus muihin tarjottaviin herkkuihin, jotka olivat tarkoitus ostaa K-market Veljmiehestä.

7.2 Toteutus

Lapsille tarkoitetut syntymäpäivälahjat saimme kaikki lahjoituksina, eikä niihin tarvinnut käyttää rahaa budjetista. Ikea lahjoitti tapahtumaa varten kolme kassillista tavaraa. Kassit sisälsivät koristeita, syntymäpäivälahjoja sekä syntymäpäiväherkkuja kuten karkkeja ja keksejä. Oddy inc -mainostoimisto tekee yhteistyötä Lastu-hankkeen kanssa. Mainostoimiston työntekijät haastoivat toisensa ja ostivat hyväntekeväisyys tarkoituksessa lahjoja tapahtumaan osallistuneille lapsille. Tokmanni antoi syntymäpäivälahjoiksi kaksi pehmolelu-oravaa. Askartelukulma lahjoitti kasvovärit kasvomaalauksia varten. Tapahtumassa tarjotut kakut päädyttiin ottamaan Ramin konditoriasta ja he antoivat myös alennusta kakkujen hinnoista. Tämän lisäksi Ramin konditoria lahjoitti kaksi pullapitkoa tarjottavaksi tapahtumaan.

Perjantaina 4.5.2018 aloimme järjestää Kuopion Perheentalon tiloja tapahtumaa varten. Tilojen tuli olla esteettömät, jotta siellä olisi mahdollista liikkua erilaisten apuvälineiden kanssa. Perheentalon tiloista oli käytössä itse Perheentalona pidetty tila sekä erillinen ryhmätila. Perheentalon pienessä

huoneessa oli kasvomaalaus sekä leikkitala, keittiössä oli tarjottavat esillä ja isossa tilassa oli taikuri-esitys ja lahjat. Inva wc löytyi Perheentalon vastapäätä. Erillisessä ryhmätilassa oli disko. Erilliseen ryhmätilaan oli päätilasta opastus nuolilla. Perjantaina tapasimme ensimmäistä kertaa Jaatinen ry:ltä Miina Weckroth:n. Miina tuli avustamaan meitä tapahtuman järjestelyissä, pääsimme kuulemaan tarkemmin Kaikkien lasten synttäreistä ja Jaatinen ry:stä. Järjestelemässä apuna oli myös viisi lähihoitajaopiskelijaa, toimeksiantaja sekä Perheentalon työntekijä. Tapahtuman kulkua emme voineet käydä kunnolla läpi, koska osa lähihoitajaopiskelijoista vaihtui seuraavalle päivälle.

Tapahtuma järjestettiin lauantaina 5.5.2018 klo. 14.00–16.00 Kuopion Perheentalolla Kauppakeskus Apajassa. Tapahtuma oli osallistujille maksuton. Osallistujia tapahtumassa oli noin viisikymmentä. Saavuimme lauantaina Perheentalolle kahta tuntia aikaisemmin ennen tapahtuman alkua. Ennen tapahtumaa viimeistelimme Perheentalon juhlahunkoon, haimme Ramin konditoriosta täytekakut ja pullapitkot, kävimme läpi tapahtuman kulun sekä kertosimme jokaisen työntekijän työtehtävän. Tapahtumapäivään meidän lisäksi työntekijöinä osallistuivat toimeksiantajamme ja hänellä harjoittelussa ollut opiskelija. Heidän tehtävänä oli vastata lahjapöydästä sekä keittiöstä ja tarjoiluista. Heidän lisäksi työntekijöinä tapahtumassa olivat Jaatinen ry:n edustaja Miina Weckroth, Kuopion Perheentalon työntekijä Liisa Törn sekä viisi lähihoitajaopiskelijaa. Perheentalon työntekijän Liisan vastuulla oli huolehtia tapahtuman esiintyjästä taikuri Aatu Itkosesta. Jaatinen ry:n edustajan Miinan tehtävänä oli keskustella tapahtumaan osallistuneiden perheiden kanssa sekä avustaa heitä tarvittaessa. Lähihoitajaopiskelijoista kaksi piti kasvomaalauspistettä, toiset kaksi vastasivat diskosta sekä yhdellä opiskelijalla oli tehtävänä perheiden ja työntekijöiden avustaminen. Opinnäytetyön tekijöinä ja tapahtuman järjestäjinä toivotimme osallistujat tervetulleeksi tapahtumaan sekä vastasimme tapahtuman kulusta ja sujuvuudesta.

TAULUKKO 1. Kaikkien lasten synttarien aikataulu

Kaikkien lasten synttarit –ohjelma	
Aika	Ohjelma
14.00	Tervetuloa Syntymäpäivalahjan valinta ja kasvomaalaus Syntymäpäivälaulu
14.30	Taikuri Aatu Itkonen Synttəriherkut tarjolla ja disko aukeaa Kasvomaalausta
16:00	Tapahtuma päättyy

Tapahtuman alkaessa jokainen osallistuja toivotettiin ovella tervetulleeksi ja lapset ohjattiin valitsemaan syntymäpäivälahjaa. Ennen taikurin esiintymistä toivotimme vielä yhteisesti kaikki tervetulleiksi, kerroimme tapahtuman kulun sekä lauloimme syntymäpäivälaulun. Tarkoituksena oli, että lapsen vanhemmat tai huoltajat laulaisivat syntymäpäivälaulun lapselle ja mainitsisivat laulussa lapsen nimen, muuten laulu laulettaisiin yhteisesti. Näin saimme jokaisen lapsen huomioitua. Syntymäpäivälaulun jälkeen taikuri esiintyi puolen tunnin ajan. Esityksen jälkeen hän jakoi lapsille ilmapalloeiläimiä ja kuvakortteja. Seuraavana oli tarjoilujen vuoro, jonka aikana avautui myös disko. Ruokailun lomassa vanhemmat pääsivät keskustelemaan toisten aikuisten sekä tapahtumassa olleiden työntekijöiden kanssa. Tapahtuman päätyttyä kiitimme kaikkia mukana olleita perheitä osallistumisesta ja toivotimme heille mukavaa päivänjatkoa. Osallistujien lähdettyä jäimme vielä siivoamaan Perheentaloa.

7.3 Palaute

Tapahtumapäivänä kysyimme palautetta erityislapsilta ja heidän perheiltään keskustelun lomassa. Lapsilta kysyimme heidän mielipidettään siitä, mikä tapahtumapäivässä oli ollut parasta ja oliko jokin asia ollut vähemmän mukavaa. Palautetta keräsimme myös tapahtuman jälkeen palautelomakkeen (liite 2) muodossa. Palautelomakkeet lähetettiin tapahtumaan osallistuneille vanhemmille sähköpostin välityksellä. Palautelomake oli yhden sivun mittainen. Se sisälsi kuusi eri kysymystä. Lomakkeessa kysyttiin montako aikuista ja lasta tapahtumaan osallistui, minkä ikäisiä lapset olivat, mitä kautta perheet olivat saaneet tiedon tapahtumasta, mitä mieltä he olivat tapahtumapäivästä, tulivatko he kohdatuksi, toteutuiko esteettömyys tapahtumassa, mitä kehitettävää olisi sekä mikä tapahtumassa oli parasta. Palautelomakkeen kysymyksillä pyrittiin saamaan mahdollisimman laadukas kokonaiskuva tapahtuman onnistumisesta sekä kehittämisen kohteista. Lomakkeessa esitetyt kysymykset valittiin tapahtuman kannalta merkittävänä pidettyjen tekijöiden mukaan. Esimerkiksi saavutettavuus ja esteettömyys olivat teemoja, joiden onnistuminen tapahtumassa oli tärkeää. Oikeanlainen mainonta on merkittävä keino saavuttaa tapahtuman osallistujat. Tämän vuoksi oli tärkeää tietää, mitä kautta perheet olivat saaneet tiedon tapahtumasta. Lasten ikää kysymällä halusimme saada tiedon siitä minkä ikäiset lapset olimme onnistuneet saavuttamaan tapahtumassa.

Palautelomake lähetettiin yhteensä 17 vanhemmalle tai huoltajalle, joista kyselyyn vastasi kuusi henkilöä. Lisäksi saimme palautetta ja kehittämisideoita tapahtumaan osallistuneilta lähihoitajaopiskelijoilta ja muilta tapahtumassa olleilta työntekijöiltä. Luonnollisesti havainnoimme myös itse tapahtumaa ja tapahtuman järjestämisprosessia. Huomasimme tapahtuman aikana kehittämisideoita, jotka ovat huomioitu Saavutettavan perhetapahtuman muistilistaa tehdessä.

Kaikkien lasten synttärät -tapahtuman osallistujat toivoivat tapahtumasta tulevan osa Kuopion Perheentalon jokavuotista ohjelmaa. Tämä palaute tuli esille tapahtuman aikana usean vanhemman kertomana. "Lapsilla on syntymäpäivä kerran vuodessa, eikä siis olisi luonnollista jos Kaikkien lasten synttärät -tapahtuma järjestettäisiin myös kerran vuodessa." Järjestämämme tapahtuma oli ensimmäinen Kaikkien lasten synttärät Kuopiossa. Tapahtuman tulevaisuuden kannalta oli merkittävää saada monipuolista palautetta, jotta tapahtumaa voidaan kehittää toimivampaan muotoon.

Jaatisen Majalla tapahtuman nimi on ollut Kaikkien lasten synttärät aivan ensimmäisestä kerrasta saakka. Kuopion Perheentalon tiloissa nimi aiheutti hieman hämmennystä, koska Perheentalon toiminta on yleensä kaikille avointa toimintaa. Tällä kertaa tapahtuma oli suljettu ja kohdennettu erityistä tukea tarvitseville lapsille. Tapahtuman aikana ohi käveli Kuopion Perheentalon vakiokävijöitä, jotka ihmettelivät miksi eivät voi osallistua tapahtumaan. Kuopion Perheentalo sijaitsee kauppakeskuksessa, joten tapahtumamme herätti kiinnostusta myös ohikulkijoissa. Kaikkien lasten synttärät-nimi toimii Jaatisen Majalla, sillä Jaatisen Maja on tunnettu vammaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä kohtaamispaikkana. Tapahtuman kehittämistä ajatellen sen nimi olisi voinut olla joku toinen, joka sopisi paremmin Kuopion Perheentalon tiloissa järjestettävään tapahtumaan.

Tapahtumaan osallistuneiden lasten iät vaihtelivat, joka koettiin myös haitalliseksi. Tulevia tapahtumia varten toivottiin selkeämpää rajausta ja kohdennusta lasten ikään. Kehitysideana tapahtumaa voitaisiin tulevaisuudessa järjestää erikseen nuoremmille lapsille sekä teini-ikäisille, niin kuin Jaatinen ry on tapahtumaa Helsingissä Jaatisen Majalla toteuttanut.

Kuopion Perheentalon tilat olivat pienet, joka tuotti hieman haasteita esteettömyyden toteutumiselle. Emme onnistuneet saamaan tilaa täysin esteettömäksi. Lisäksi tapahtumapaikan pienestä tilasta johdun osa ohjelmasta sijoitettiin erilliseen tilaan vähän matkan päähän päätilasta. Siirtyminen tapahtui päätilasta erilliseen tilaan vilkkaan kauppakadun kautta, joka koettiin haasteellisena. Disko ei saavuttanut suurta osallistujamäärää, koska se oli hankalemmin saavutettavissa kuin muu tapahtuman toiminta päätilassa.

Palautteessa korostui tapahtuman merkitys erityislasten vanhemmille. Usea vanhempi kertoi, kuinka vähän Kuopiossa on erityislapsille suunnattuja tapahtumia, vaikka niitä tarvittaisiin. Eräs vanhempi kertoi, että erityislapsen kanssa on haastavaa osallistua tapahtumiin, jotka eivät ole kohdennettu erityislapsille. Erityislapsille kohdennettuihin tapahtumiin kuten Kaikkien lasten synttäreille kynnys osallistua oli matalampi. Erityislasten perheet kertoivat kaipaavansa enemmän mukavia yhteisiä hetkiä lastensa kanssa, jotka olisivat mahdollisia esimerkiksi juuri tällaisten tapahtumien kautta.

Myös tapahtumaamme osallistuneet vanhemmat kertoivat, että ovat kokeneet syntymäpäiväjuhlien järjestämisen ahdistavaksi asiaksi. Yksi tapahtumaan osallistuneista vanhemmista kirjoitti palautelomakkeeseen: "Parasta, että kaikilla lapsilla oli synttäreillä edes kerran kavereita." Vanhempien palautteessa toistui, ettei heidän lapsillaan usein ollut ystäviä joita kutsua juhliin. Tapahtumassa perheillä oli mahdollisuus tutustua toisiinsa ja löytää vertaisiaan. Perheet kokivat, että tapahtumassa toteutuu myös vertaistuen näkökulma.

8 SAAVUTETTAVAN PERHETAPAHTUMAN MUISTILISTA

Kaikkien lasten synttäreiltä saadun kokemuksen ja tiedon pohjalta toteutimme Saavutettavan perhetapahtuman muistilistan (liite 3). Synttäreiden kohderyhmänä oli erityistä tukea tarvitsevat lapset ja heidän perheensä. Muistilista käsittelee saavutettavuuden ja esteettömyyden huomiointia, jotka ovat oleellisia asioita erityislapsille suunnattua tapahtumaa ajatellessa. Muistilista on osana Lastu-hankkeen lopputuotosta. Savon Vammaisasuntosäätiön Lastu-hanke kehitti lopputuotokseen yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n Laine-hankkeen kanssa Kaikkien perheiden kohtaamispaikka-internetsivut. Internetsivuille on kerätty Kuopion Perheentalon hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja perheiden kohtaamispaikan toimintaan. (Savas s. a.) Muistilista on julkaistu Kaikkien perheiden kohtaamispaikka -internetsivuilla, osiossa saavutettavuus. Muistilista on sähköisessä muodossa, mutta se on helposti tulostettavissa.

Saavutettavan perhetapahtuman muistilista on kirjoitettu täydentämään Savaksen, Vamlas:n ja Jaatinen ry:n kirjoittamaa Saavutettavuusopasta. Muistilista täydentää Saavutettavuusopasta konkreettisilla huomioilla tapahtuman järjestämiseen liittyen. Toimeksiantaja kehoitti meitä pitämään tapahtuman järjestämisprosessin aikana havaintopäiväkirjaa huomioistamme saavutettavan perhetapahtuman järjestämiseen liittyen. Havaintopäiväkirjan tarkoitus oli toimia apuna muistilistan toteuttamisessa. Muistilistan laadinnassa apuna käytimme omien huomioiden lisäksi esteettömän tapahtuman suunnittelemiseen tarkoitettua materiaalia. Muistilistan tarkoitus oli olla ulkoasultaan yhtenäinen Lastu-hankkeelle opinnäytetöinä toteutettujen muiden oppaiden kanssa.

Saavutettavan perhetapahtuman muistilistan tavoitteena on toimia apuvälineenä tapahtumia järjestettäessä. Muistilistan avulla pyritään parantamaan saavutettavuuden huomiointia tapahtumissa. Muistilista on suunniteltu niin, että se hyödyttäisi mahdollisimman monia tapahtuman järjestäjiä. Sitä on mahdollista käyttää apuna tapahtumia suunniteltaessa ja arvioitaessa. Muistilistaan voi merkitä esimerkiksi päivämäärän, kun kyseinen asia listalta on tehty. Muistilista toimii myös apuvälineenä tapahtuman arvioinnissa jälkikäteen: toteutuivatko kaikki listalla olleet asiat tapahtumassa ja mihin asioihin on tarpeellista kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Muistilista jakautuu kolmeen osioon: tapahtuman suunnittelu ja toteutus, fyysiset tilat ja kohderyhmän huomiointi. Suunnittelu ja toteutus osiossa käsitellään tapahtuman suunnittelua, viestintää, tapahtuman toteutusta sekä palautteen keräämistä. Fyysiset tilat osiossa huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys sekä turvallisuussuunnitelmat. Kohderyhmän huomiointia käsittelevässä osuudessa on huomioitu erityisryhmät ja heidän tarpeensa. Muistilistan loppuun on kerätty eri internetsivuja, joista saa lisää tietoa saavutettavuudesta ja esteettömyydestä tapahtumaa järjestettäessä.

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus ovat tärkeä osa koko opinnäytetyöprosessia. Opinnäytetyöhön liittyviä eettisiä kysymyksiä ja luotettavuutta on hyvä pohtia jo työn alkuvaiheessa. Opinnäytetyön eettiset kysymykset voivat liittyä esimerkiksi opinnäytetyön aiheen valintaan, suunnitellun aiheajauksen noudattamiseen, aineiston hankintaan, käytettyjen lähteiden valintaan sekä raportointiin. Eettisyys näkyy muun muassa kriittisenä asenteena vallitsevia käytäntöjä ja tarjolla olevia tietolähteitä kohtaan. Rakentava kriittisyys antaa pohjan ammattikäytäntöjen kehittämiseksi ja niiden jatkuvalla arvioinnilla. (Viklund 2019.) Kriittisyyteen viitaten olemme opinnäytetyöprosessin aikana kyseenalaistaneet tietolähteiden ristiriitaisuuden käsitteiden määrittelyssä. Olemme myös kyseenalaistaneet missä yhteydessä on tarpeen jaotella lapset erityislapsiksi ja niin sanotuiksi tavallisiksi lapsiksi. Lapsen määrittely erityistä tukea tarvitseväksi lapseksi osittain parantaa lapsen tarpeiden huomiointia ja tuen saantia. Toisaalta määrittely voi kadottaa alleen lapsen tavallisen lapsuuden.

Opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta parantaaksemme pidimme Kaikkien lasten synttärinä tapahtuman järjestämisen aikana havaintopäiväkirjaa. Havaintopäiväkirja on verrattavissa oppimispäiväkirjaan. Idea tästä tuli opinnäytetyön toimeksiantajan kautta. Havaintopäiväkirjan tarkoitus oli toimia meidän muistin tukena. Tapahtuman järjestämiseen liittyen teimme useita valintoja ja ratkaisuja yhdessä. Olimme jakaneet myös molemmille omat vastualueet ja kumpikin piti omaa havaintopäiväkirjaa. Eettisyyden ja luotettavuuden näkökulmasta kaksi eri päiväkirjaa oli toimiva ratkaisu, jos toinen ei ollut kirjoittanut jotain asiaa ylös, se usein löytyi toisen havainnoista. Pystyimme myös vertailemaan havaintoja keskenään. Kirjasimme päiväkirjaan huomioita tapahtuman järjestämiseen liittyen sekä perusteluita erilaisille valinnoille, joita olimme tapahtumaa suunniteltaessa tehneet. Huomioiden tarkoitus oli toimia apunamme Saavutettavan perhetapahtuman muistilistaa laadittaessa. Havaintopäiväkirjan pitäminen vaatii järjestelmällisyyttä ja taitoa tehdä muistiinpanoja. Tarkat havainnot tapahtuman suunnittelusta ja järjestämisestä auttoivat tapahtuman luotettavassa raportoinnissa. Tapahtumaprosessi sisälsi useita eri vaiheita ja muuttuvia suunnitelmia. Ilman havaintopäiväkirjan järjestelmällistä pitämistä olisimme joutuneet muistelemaan, mitä nämä vaiheet pitivät sisällään. Muisteleminen liittyy riski erehtyä, jolloin luotettavuus vaarantuu.

Kaikkien lasten synttärinä -nimi aiheutti ristiriitoja, kun nimen vastaisesti tapahtumaan ei ollutkaan pääsyä kaikilla lapsilla. Tapahtuman kohderyhmän rajaaminen aiheutti myös eettisiä haasteita. Tapahtuma oli kohdennettu erityislapsille perheineen. Tapahtuman kohdentamisella erityislapsille pyrimme parantamaan heidän saavutettavuuttaan ja osallisuuttaan. Tapahtuman järjestämisen aikana jo osoittautui, ettei kohdennus ollut tarpeeksi selkeä. Tapahtuman toteuttamisen jälkeen saimme palautetta kohdennukseen liittyen ja pohdimme kyseistä asiaa yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Osallistujat valittiin tapahtumaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumisen yhteydessä emme kysyneet lapsen erityisyyden syytä. Kaikki tapahtumaan haluavat perheet eivät mahtuneet mukaan vaan perheitä jäi varasijoille odottamaan, jos toinen perhe perui tulonsa.

Erityislapsen sisarukset voivat olla lapsia, joilla ei ole erityisen tuen tarvetta. Perheissä saattoi olla esimerkiksi viisi lasta, joista yksi oli erityisen tuen tarpeessa. Tilanne voidaan ajatella myös niin, että

nämä neljä muuta lasta veivät tapahtumasta erityislapsille tarkoitetun paikan. Tapahtuman ideana oli kuitenkin tukea koko perhettä ja mieltää perhe systeeminä, jossa jokainen perheenjäsen vaikuttaa toiseen jäseneseen. Yhdellä perheenjäsenellä ollessa erityisen tuen tarvetta, se koskettaa koko perhettä. Koko perheelle on tärkeää saada mukavia hetkiä yhdessä sekä vanhemmille on tärkeää nähdä lastensa iloitsevan. Edellä mainituista syistä emme voi tietää tarkkaa lukumäärä paljonko tapahtumassa oli mukana itse kohderyhmäksi tarkoitettuja lapsia. Lapsen erityisen tuen tarvetta ei voi päätellä ulkoisen olemuksen perusteella. Tästä johtuen on haastavaa pohtia missä määrin tapahtuma saavutti erityislapset.

Opinnäytetyön eettisyyteen ja luotettavuuteen vaikuttaa tapahtumasta saatu palaute. Palautelomakkeisiin vastanneiden lukumäärä oli vähäinen. Saimme myös palautetta paikan päällä tapahtuman aikana. Pohdimme mitä jos palautelomakkeisiin olisi vastannut eri henkilöt tai vastauksia olisi tullut enemmän. Tapahtuman kehittämisideat ja tapahtuman onnistumisesta muodostunut kuva voisi olla hyvinkin erilainen. Tästä huolimatta olimme itse tyytyväisiä vastanneiden lukumäärään, sillä ymmärrämme, että erityislusten perheissä arki voi olla hektinen.

Luotettavuuteen liittyen pohdimme lähteinä käytettävän materiaalin valintaa tarkasti. Lähteiden laatu ei opinnäytetyössä ole yhdentekevä asia. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat hyvin paljon lakiin viittaavia, jonka vuoksi käytännönläheisen tiedon hankinta osoittautui haasteelliseksi. Sosiaalialalla tieto ja lait muuttuvat nopeasti, siksi lähteinä käytettävän materiaalin on oltava mahdollisimman uutta. Monet artikkelit sisältävät ajankohtaista tietoa, mutta niissä ei kerrota mistä kyseinen tieto on peräisin. Tämän vuoksi lähdeä ei voida pitää luotettavana opinnäytetyössä. Lakia lähteenä käytettäessä ja sitä referoitaessa täytyy kiinnittää erityistä huomiota, ettei lain sisältö muutu. Luotettavuutta lisää lähteiden tarkka merkintä työhön.

Opinnäytetyön aiheet positiivinen erityiskohtelu ja saavutettavuus ovat ammattieettisesti perusteltuja. Positiivinen erityiskohtelu pyrkii parantamaan yhdenvertaisuutta, joka liittyy keskeisesti sosiaalialan eettisiin periaatteisiin. Saavutettavuus pitää sisällään monia eettisiä kysymyksiä, esimerkiksi liittyen ihmisten asenteisiin ja ennakkoluuloihin. Jokaisen sosiaalialan toimipaikan kuuluu olla sosiaalisesti esteetön. Sosiaalialan työntekijöiden tehtävänä ei ole arvostella tai arvottaa asiakkaita. Kaikkien lasten synttärilä -tapahtumaan oli konkreettisesti esteetön pääsy. Työntekijöinä ja opinnäytetyön toteuttajina meidän tehtävämme oli varmistaa, että tapahtuma oli myös sosiaalisesti esteetön ja jokainen sai tulla sinne juuri omana itsenään. Sosiaalista esteettömyyttä lisäsi positiivisen erityiskohtelun toteuttaminen tapahtumassa.

10 POHDINTA

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseissa on mainittu sosionomin kykeneminen ammatilliseen kriittiseen reflektioon (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2016). Pohdinta osuudessa hyödynnämme sosionomiopintojen aikana saatua oppia reflektioon liittyen. Reflektoimme kriittisesti opinnäytetyöprosessia, tapahtumaa sekä toteuttamaamme muistilistaa ja niiden merkitystä yhteiskunnalle, sosiaalialalle, toimeksiantajalle, yksilölle, kuin myös meille sen toteuttajina.

Opinnäytetyön ensisijainen merkitys on lisätä tietoa erityislasten tarpeista ja oikeuksista. Uuden vammaispalvelulain olisi tarkoitus astua voimaan 1.1.2021. Uudessa vammaispalvelulaissa esille nousseet teemat ovat keskeisiä asioita, joiden huomiointia yhteiskunnassa pyrimme parantamaan opinnäytetyön avulla. Uuden lain tarkoituksena on turvata riittävät ja sopivat palvelut yhdenvertaisesti kaikille vammaisille henkilöille. Sen tarkoituksena on vahvistaa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta. Lailla pyritään toteuttamaan YK:n vammaissopimuksen ja lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteita. Siinä otetaan huomioon lapsia ja nuoria koskevat erityiset tarpeet. (THL 2018.) Opinnäytetyön kautta tuomme tunnetuksi erityislasten osallisuutta parantavia menetelmiä kuten saavutettavuutta ja positiivista erityiskohtelua.

Sosionomeina meillä on velvollisuus jakaa ajankohtaista tietoa ilmiöistä, joiden parissa työskentelemme. Tiedon jakaminen on merkittävä keino vaikuttaa esimerkiksi ihmisten asenteisiin ja ennakkoluuloihin. Epätietoisuus herättää usein ihmisissä pelkoa, joka voi purkautua negatiivisena käyttäytymisenä kuten kiusaamisena ja syrjintänä. Tiedon lisääminen ja asioiden ymmärtäminen edesauttavat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Erilaisuus ei aina ole ihmisen oma valinta tai asia johon hän itse voi vaikuttaa. On tärkeää, että opimme ymmärtämään erilaisuutta. Sillä jokainen meistä on ainutlaatuinen yksilö.

Kaikkien lasten synttärit -tapahtuma ja siitä saatu palaute on eräänlainen keino saada sosiaalialan ammattilaiset huomaamaan tällaisille tapahtumille olevan tarpeen. Nykypäivänä usein fyysiseen esteettömyyteen liittyvät tekijät ovat huomioitu hyvin. Saavutettavuuden ymmärtäminen kokonaisvaltaisena käsitteenä on haastavaa. Erityislasten perheiltä saadussa palautteessa käy ilmi, että erilaisen viestintäkeinojen huomioiminen, sosiaalinen esteettömyys, tapahtuman maksuttomuus sekä aistiherkkyyksiin liittyvät tekijät jäävät tapahtumissa usein huomiotta. Uskomme muistilistan toimivan hyödyllisenä työkaluna sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, esimerkiksi edellä mainittujen tekijöiden huomioinnin parantamiseksi.

Muistilista on suunniteltu saavutettavan perhetapahtuman toteuttamiseen, mutta se on hyödynnettävissä monipuolisesti eri organisaatioiden järjestämiä tapahtumia varten. Muistilista pitää sisällään myös hyvin tavallisia huomioita tapahtuman järjestämisestä kuten mainontaan liittyviä asioita. Sen avulla voidaan mahdollistaa kaikkien yhdenvertainen osallistuminen erilaisiin tapahtumiin. Muistilista on myös osana Lastu-hankkeen lopputuotosta ja tämän johdosta se on hankkeelle merkittävä. Opinnäytetyön avulla teemme näkyväksi toimeksiantajamme sekä Kuopion Perheentalon toimintaa. Kaikkien lasten synttärit -tapahtuman tarkoituksena oli myös saada erityislasten perheet tutustumaan

Kuopion Perheentalon tarjontaan. Kuopion Perheentalo järjestää erityislapsille suunnattua toimintaa. Tavoitteena olisi, että erityislasten perheet kävisivät aktiivisemmin myös avoimessa toiminnassa. Ensimmäistä kertaa Kuopiossa järjestetty Kaikkien lasten synttärin -tapahtuma, antoi hyödyllistä tietoa Jaatinen ry:lle tapahtuman soveltuvuudesta muualle paikkakunnalle. Tapahtuman avulla perheillä oli myös mahdollista tutustua Jaatinen ry:n toimintaan.

Opinnäytetyöprosessi kesti kokonaisuudessaan 1,5 vuotta. On luonnollista, että sen aikana me opinnäytetyön tekijöinä ja tulevina sosiaalialan ammattilaisina olemme kehittyneet usealla osa-alueella. Opinnäytetyö kehitti meidän ammatillista osaamistamme laajentamalla ja syventämällä tietotaitoamme erityislasten kanssa työskentelystä. Olemme pohtineet asioita kokonaisvaltaisesti ja perustelleet näkemyksiämme tarkasti. Prosessityöskentelyn erivaiheiden ansiosta opimme monipuolisesti opinnäytetyön kirjoittamista ja tiedon hankintaa. Opinnäytetyön kautta opimme myös tapahtuman toteuttamisen eri vaiheita ja muistilistan suunnittelua. Opinnäytetyöprosessin aikana kehitimme yhteistyö- ja verkostoitumistaitoja työskentelemällä eri organisaatioiden kanssa. Näitä taitoja pystyimme hyödyntämään tulevaisuudessa työelämässä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, onko erityislapsille suunnatuille perhetapahtumille tarvetta Kuopion alueella. Tapahtumaan osallistuneiden vanhempien palautteen mukaan tarve on todellinen. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös kehittää tapahtumien saavutettavuuden toteutumista sekä antaa käytännön neuvoja sen toteuttamiseen. Tähän tavoitteeseen onnistuimme vastaamaan muistilistan avulla. Opinnäytetyöprosessi ja toteutus onnistuivat mielestämme kokonaisuudessaan hyvin, vaikka tapahtuman suunnittelusta ja järjestämisestä meillä oli vähän kokemusta. Tapahtumaa ja muistilistaa toteuttaessa ja arvioitaessa tunsimme onnistumisen kokemuksia, mutta huomasimme myös kehittämisen kohteita. Tapahtumasta saadun palautteen ja omien huomioiden pohjalta, mietimme mitä olisimme voineet tehdä toisin tapahtuman osalta. Yksi kehittämisen kohteista oli tapahtuman kohderyhmän tarkempi kohdentaminen ja rajaaminen, jota olisimme voineet hieman tarkemmin pohtia tapahtumaa suunniteltaessa. Tapahtumasta saadun palautteen sekä huomioiden perusteella olisi ollut toimivampaa, jos osallistujien ikää olisi tarkennettu. Ohjelman suunnitteleminen osoittautui haasteelliseksi, sillä sen oli sovellettava kaikenikäisille. Ohjelma oli palautteen perusteella suunnattu pääsääntöisesti leikki-ikäisille, eikä se miellyttänyt vanhempia lapsia. Tapahtumassa järjestetty disko kiinnosti myös vanhempia lapsia, mutta se ei saavuttanut osallistujia, sillä se jouduttiin järjestämään erillisessä tilassa.

Perheentalon tilat eivät olleet täysin sopivat tapahtuman järjestämiseen pienien tilojen vuoksi. Tämän seurauksena tapahtuman kokonaisuudesta tuli repaleinen. Apuvälineiden kanssa liikkuville tiloista tuli paikoin ahtaita. Tiloja pyrittiin muokkaamaan mahdollisimman esteettömiksi. Suunnittelu- vaiheessa harkitsimme tapahtuman järjestämistä toisessa tilassa. Kuopiossa ei kuitenkaan ollut tarjolla täysin sopivaa tilaa tapahtumaa varten. Tilaan vaadittiin hyvät kulkuyhteydet ulkoa, inva wc:n mahdollisuus sekä tilan jokaiseen huoneeseen tuli olla esteetön pääsy. Päädyimme järjestämään tapahtuman Kuopion Perheentalon tiloissa, sillä se sijaitsi keskustassa torin alla, minne oli helppo tulla omalla autolla tai julkisilla joukkoliikennevälineillä. Lisäksi tilaan oli esteetön pääsy.

Palautteen kysyminen on tärkeää tapahtuman kehittämisen kannalta. Toteutimme palautteen kysymisen lapsilta paikanpäällä suullisesti sekä lähettämällä vanhemmille tapahtuman jälkeen sähköpostilla palautelomakkeen. Tapahtumassa olisi voinut olla palautekysely piste, jossa lapset olisivat saaneet antaa palautetta, esimerkiksi kuvien tai hymynaamojen avulla. Näin olisimme saaneet lapsia osallistettua enemmän palautteen antamiseen. Kysymällä lapsilta suullista palautetta saimme heiltä heti aitoja kommentteja tapahtumasta. Lapset mielellään kertoivat mikä heidän mielestään oli ollut mukavaa ja oliko jotain mistä he eivät pitäneet. Lisäksi lasten olemukset ja tekemisen into välittyivät aidosti. Vanhempien antama palaute sähköpostitse jäi prosentuaalisesti pieneksi osallistujamäärän nähden. Tapahtuman aikana olisi ollut hyvä keskustella vielä enemmän vanhempien kanssa ja kysyä samalla heidän mielipidettään. Vanhempien ja lasten palautteen saamista varten, olisimme voineet kehittää tapahtumaan esimerkiksi yhteisen leikin, jonka avulla palaute välittyisi.

Kaikkien lasten synttärät -tapahtuman jälkeen olemme miettineet yhdessä toimeksiantajamme kanssa tapahtuman jatkuvuutta sekä kuinka tapahtuma pystyttäisiin toteuttamaan uudestaan. Tapahtuma voitaisiin järjestää esimerkiksi kahtena eri tapahtumana. Ne olisivat kohdennettu eri-ikäisille lapsille. Tällöin henkilöt, jotka osallistuvat tapahtumaan saisivat itse määritellä kumpaan tapahtumaan kokevat ikänsä puolesta kuuluvansa. Helsingissä Jaatinen ry järjestää nuoremmille lapsille oman tapahtuman sekä teini-ikäisille omansa.

Pohdimme yhteistyökumppaneiden kanssa saavuttaisiko tapahtuma erityislapsat, jos se olisi avoin kaikille, eikä tapahtumaan vaadittaisi ilmoittautumista. Tapahtumaa kuitenkin mainostettaisiin saavutettavana ja esteettömänä. Mietimme, miten erityislapsiperheet saataisiin tavoitettua ja heidät osallistumaan tämän kaltaiseen tapahtumaan. Kaikkien lasten synttäreille osallistuneet kokivat ilmoittautumisen positiivisena asiana. Perheet tulivat tapahtumaan suunnitellusti, jolloin heidän mielestään erityislapsen kanssa saapuminen tuntui helpommalta. Osallistujat kokivat tapahtuman kohdentamisen positiivisena asiana vertaisuuden näkökulmasta.

Kävimme esittelemässä toimeksiantajalle ja yhteistyökumppaneille Kaikkien lasten synttärät -tapahtumaa ja sen pohjalta tuotettua Saavutettavan perhetapahtuman muistilistaa 25.2.2019. Esittelytilaisuudessa oli paikalla Kuopion, Siilinjärven, Iisalmen sekä Joensuun Perheentalon edustajia. Esittelytilaisuudessa kuulumme tämän vuoden tulevista tapahtumista ja tapahtuman tarpeellisuudesta lähialueilla. Perheentalon edustajat kertoivat, että ovat järjestämässä saavutettavia perhetapahtumia vuoden 2019 aikana muutamia. Iisalmissa on tulossa 11.5.2019 lapsille suunnattu tapahtuma nimeltään Kaikkien lasten juhla. Tapahtumaa ei ole kohdennettu, vaan se on avoin kaikille. Kuopiossa on suunnitteilla perhetapahtuma vuodelle 2019, mutta tarkempaa tietoa emme vielä tapahtumasta saaneet. Jaatinen ry jatkaa Helsingissä Kaikkien lasten synttäreiden järjestämistä kohdennettuna.

Saavutettavan perhetapahtuman muistilistasta olemme saaneet palautetta toimeksiantajalta prosessin aikana. Yhteistyökumppaneilta saimme palautetta opinnäytetyön esittelytilaisuudessa. Yhteenvetona he kertoivat muistilistan olevan tarpeellinen ja hyödyllinen. Heidän mielestään sitä on helppo käyttää tapahtumia suunniteltaessa ja se on helposti sovellettavissa. Muistilista on tuotettu selkokielellä, joka tuo selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sen lukemiseen.

Oppaita esteettömyyden ja saavutettavuuden huomiointiin tapahtumissa on olemassa. Oppaita on saatavilla verkossa sekä kirjallisina tuotoksina. Saavutettavan perhetapahtuman muistilista erottuu muista olemalla kattava ja käytännönläheinen. Loppu päätelmänä voimme todeta onnistuneemme luomaan muistilistan, joka on helposti kaikkien käytettävissä esimerkiksi selkokielisyyden johdosta. Toteuttamaamme muistilistaa on mahdollista kehittää tulevaisuudessa. Muistilistan osalta jatkossa voidaan tutkia esimerkiksi siitä saatua hyötyä tapahtumien saavutettavuuden parantamiseen.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- AHOLA s. a. Esteettömyys ja saavutettavuus ihmisoikeutena [verkkajulkaisu]. VIA-projekti. [Viitattu 2018-11-19.] Saatavissa: http://www.vike.fi/via/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=55
- ALATALO, Anni 2016. a. Erityislapseni ilman ystävää [verkkajulkaisu]. Yle. [Viitattu 2018-11-20.] Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/16/erityislapsen-aiti-maarit-erityislapseni-ilman-ystavaa>
- ALATALO, Anni 2016. b. Erityislapsen vanhempien puheenvuoro. Kaksitoista tarinaa erityisarjesta [verkkajulkaisu]. Yle. [Viitattu 2018-12-04.] Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/16/erityislapsen-vanhempien-puheenvuoro-kaksitoista-tarinaa-erityisarjesta>
- AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO s. a. Esteettömyys asenteeksi [verkkajulkaisu]. Autismi- ja Aspergerliitto ry. [Viitattu 2018-11-19.] Saatavissa: https://www.autismiliitto.fi/toimintaa_ja_tukea/esteettomyys
- BARNETT, Douglas, CLEMENTS, Melissa, KAPLAN-ESTRIN, Melissa ja FIALKA, Janice 2003. Building new dreams: Supporting parents' adaptation to their child with special needs. *Infants & Young Children* [digilehti] 16(3), 184–200. [Viitattu 2019-03-18.] Saatavissa: https://journals.lww.com/iycjournal/Fulltext/2003/07000/Building_New_Dreams__Supporting_Parents_2.aspx
- BERGMAN, Milla 2016. Arjen sujuvuus sisarusten näkökulmasta [verkkajulkaisu]. Eryityinen sisaruus. [Viitattu 2019-02-28.] Saatavissa: <https://www.eryityinensisaruus.fi/ajankohtaista/Blogi/arjen-sujuvuus-sisarusten-nakokulmasta>
- CELIA s. a. Saavutettavuus [verkkajulkaisu]. Celia. [Viitattu 2019-01-15.] Saatavissa: <https://www.celia.fi/saavutettavuus>
- EDUSKUNNAN ESTEETTÖMYYSTYÖRYHMÄ 2006. Eduskunnan esteettömyys- ja saavutettavuusselvitys [verkkajulkaisu]. Eduskunnan kanslia. [Viitattu 2019-03-11.] Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/fi/tietoaeduskunnasta/julkaisut/documents/ekj_5+2006.pdf
- ERITYINEN SISARUUS s. a. Miten tukea sisaruksia? [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-02-28.] Saatavissa: <https://www.eryityinensisaruus.fi/L%C3%A4heisille/miten-tukea-sisaruksia>
- HIETANEN, Päivi 2018. Erityislapsen äiti kuormittuu ja isä etäännyy. [verkkajulkaisu]. Ensi- ja turvakotien liitto. [Viitattu 2019-02-28.] Saatavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/enska/erityislapsen-aiti-kuormittuu-ja-isa-etaantyy/>
- HUJALA, Anne 2011. Eryityistä tukea tarvitseva lapsi on ensisijaisesti lapsi. Lapsen oikeudet osaksi vammaispolitiikkaa [verkkajulkaisu]. Lapsiasiavaltuutettu. [Viitattu 2018-12-04.] Saatavissa: http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/04/erityistuki_lapsi.pdf
- HUS s. a. Neurokognitiiviset häiriöt [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-03-11.] Saatavissa: https://www.hus.fi/sairaanhoito/lasten-sairaanhoito/lastenneurologia/Neurokognitiiviset_hairiot/Sivut/default.aspx
- INVALIDILIITTO s. a. a. Esteettömyys [verkkajulkaisu]. Invalidiliitto ry. [Viitattu 2018-03-02.] Saatavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/esteettomyys>
- INVALIDILIITTO s. a. b. Hyvää lasten oikeuksien päivää [verkkajulkaisu]. Invalidiliitto ry. [Viitattu 2018-11-25.] Saatavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/ajankohtaista/hyvaa-lapsen-oikeuksien-paivaa>
- INVALIDILIITTO s. a. c. Saavutettavuus [verkkajulkaisu]. Invalidiliitto ry. [Viitattu 2018-11-19.] Saatavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/saavutettavuus>
- INVALIDILIITTO s. a. d. YK:n vammaissopimus [verkkajulkaisu]. Invalidiliitto ry. [Viitattu 2018-11-05.] Saatavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/vammaisten-oikeudet/ykn-vammaissopimus>

- JAATINEN RY 2018. Jaatisen esittely [verkkajulkaisu]. Jaatinen ry. [Viitattu 2018-01-14.] Saatavissa: <http://www.jaatinen.info/jaatinen-ry/jaatisen-esittely>
- JALANKO, Hannu 2017. Kehityshäiriöt lapsilla [verkkajulkaisu]. Duodecim terveyskirjasto. [Viitattu 2019-03-11.] Saatavissa: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00137
- KANANEN, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Jyväskylä.
- KUOPION PERHEENTALO 2018. Hankkeet [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-01-14.] Saatavissa: <https://www.kuopionperheentalo.fi/hankkeet/>
- LAPSENOIKEUDET s. a. Yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltä [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-12-04.] Saatavissa: <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus/sopimuksen-yleisperiaatteet/yhdenvertaisuus-ja-syrjinnan-kielto/>
- MINILEX s. a. Positiivinen erityiskohtelu on sallittua käytöstä [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-11-01.] Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/positiivinen-erityiskohtelu-on-sallittua-k%C3%A4yt%C3%B6st%C3%A4>
- MINUA KUULLAAN -HANKE 2018. Kaverisynttärät kuuluvat kaikille [verkkoinfo]. Minua kuullaan -hanke. [Viitattu 2018-11-02.] Saatavissa: https://minukuullaan.blogspot.com/2018/10/kaverisynttarit-kuuluvat-kaikille.html?fbclid=IwAR38ZC_0pZR57mScGyI3vgjn8cev_IUACfyrL8aahnYLGhGwU98xyki6Hvw
- MLL 2017. Lapset ensin. Lapsella on pitkäaikaissairaus tai vamma [verkkajulkaisu]. Mannerheimin lastensuojeluliitto. [Viitattu 2018-12-04.] Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/lapsella-pitkaaikaissairaus-tai-vamma/>
- NISKANEN, Tuula ja KARI, Outi 2018 1-2. painos. Kasvun ja osallisuuden edistäminen. Sanoma pro Oy: Helsinki.
- SAVAS 2018. Asumispalvelua ja päivätoimintaa Savossa [verkkajulkaisu]. Savon vammaisasuntosäätiö. [Viitattu 2018-01-14.] Saatavissa: <http://www.savas.fi/>
- SAVAS s. a. Kaikkien perheiden kohtaamispaikka – Kuopion Perheentalon hyvät käytännöt [verkkajulkaisu]. Savon vammaisasuntosäätiö. [Viitattu 2018-11-28.] Saatavissa: <http://www.savas.fi/kehittamistoiminta/kaikkien-perheiden-kohtaamispaikka/>
- SOSIAALIALAN AMMATTIKORKEAKOULUVERKOSTO 2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-02-25.] Saatavissa: <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/b1046ec1-3d15-4507-9640-940688343d5f>
- SOSIAALIHUOLTOLAKI L 1301/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-11-26.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki%20%C2%A73#Pidp446921312>
- SOSIAALI-JA TERVEYSMINISTERIÖ 2004. Lastenneuvola perheiden tukena. Opas työntekijöille [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-03-09] Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74223/Opp200414.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- SUOMEN PERUSTULAKI L 11.6.1999/731. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-03-19.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P22>
- TAANILA, A, JÄRVINEN, MR ja KOKKONEN, J 1999. Cohesion and parents' social relations in families with a child with disability or chronic illness. International journal of rehabilitation research [digilehti] 22(2), 101–109. [Viitattu 2019-03-18.] Saatavissa: <https://europemc.org/abstract/med/10448621>
- TALENTIA 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Helsinki

- TATU RY s. a. Miten vanhempana voisi tukea erityislapsen kaverisuhteita? [verkkajulkaisu]. Palvelupolkumalli. [Viitattu 2019-03-29.] Saatavissa: <https://www.palvelupolkumalli.fi/index.php/palvelupolkumalli/usein-kysyttya/usein-kysyttyja-kysymyksia/39-usein-kysyttyja-kysymyksia/sosiaaliset-suhteet/79-taessae-kysymys>
- THE W. EDWARDS DEMING INSTITUTE 2018. PDSA Cycle [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-12-04.] Saatavissa: <https://deming.org/explore/p-d-s-a>
- THL 2018. Vammaispalvelujen käsikirja. Vammaislainsäädännön uudistus [verkkajulkaisu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2019-03-11.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/ajankohtaista/vammaislainsaadannon-uudistus>
- UNICEF s. a. Sosiaalinen esteettömyys [verkkajulkaisu]. Suomen Unicef ry. [Viitattu 2018-11-19.] Saatavissa: <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-suomessa/mukana-2/esteettomyys--sosiaalinen-esteettomyys/>
- VATES s. a. Fyysinen esteettömyys [verkkajulkaisu]. Vates-säätiö sr. [Viitattu 2019-02-18.] Saatavilla: <https://www.vates.fi/tietopaketti/tyoelaman-esteettomyys/fyysinen-esteettomyys.html>
- VIKLUND, Esa 2019. Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus [verkkajulkaisu]. Savonia. [Viitattu 2019-02-11.] Saatavissa: <https://reppu.savonia.fi/opinnaytetyo/amkutkinnot/Sivut/eettisyys-ja-luotettavuus.aspx>
- VILKKA, Hanna ja AIRAKSINEN, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Gummerus Kirjapaino Oy: Jyväskylä.
- YHDENVERTAISUUSLAKI L 1325/2014. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2018-01-24.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325#Pidp450830560>
- YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU s. a. a. Mikä ei ole syrjintää? [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2018-01-24.] Saatavissa: <https://www.syrjinta.fi/mika-ei-ole-syrjintaa->
- YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU s. a. b. Sallittu erilainen kohtelu [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2019-03-28.] Saatavissa: <https://www.syrjinta.fi/web/fse/sallittua-erilaista-kohtelua>
- YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU s. a. c. Yhdenvertaisuuden edistäminen ja positiivinen erityiskohtelu [verkkajulkaisu]. Oikeusministeriö. [Viitattu 2018-10-15.] Saatavissa: <https://www.syrjinta.fi/documents/10181/36404/Positiivisen+erityiskohtelun+opas/34593484-7b08-47da-a662-cceb6e4df28e>
- YK-LIIITTO 2015. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja [verkkajulkaisu]. Suomen YK-liitto. [Viitattu 2019-02-18.] Saatavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf

LIITE 1: KAIKKIEN LASTEN SYNTTÄRIT MAINOS

Kaikkien lasten synttärarit

5.5.2018 klo 14-16

Syntymäpäiväjuhla, jossa jokainen lapsi on synttärisankari ja jossa lapset ovat toistensa synttärivieraita. Jokaiselle synttärisankarille on luvassa pieni lahja.

Tapahtuma järjestetään yhteistyössä Kuopion Perheentalon hankkeiden, Jaatinen Ry:n ja kahden sosionomi-opiskelijan kanssa. Tapahtuma on kohdennettu erityistä tukea tarvitseville lapsille perheineen. Tapahtumassa kaikille soveltuva ohjelma.

Tapahtumaan otetaan yhteensä noin 50 henkilöä, ilmoittautumiset sähköpostilla maarit.mykkanen@savas.fi (ilmoita osallistujamäärä, lasten iät ja ruoka-aineallergiat).

Ohjelmassa mm.
Taikuri Aatu Itkosen
+ taikaesitys,
kakkukahvit ja disco.

5.5.2018 klo 14-16
Kuopion Perheentalolla (**esteetön pääsy**),
osoitteessa Kauppakeskus Apaja E-porras,
Kauppakatu 45, 70110 Kuopio

LIITE 2: TAPAHTUMAN PALAUTELOMAKE

Kaikkien lasten synttärät -palautekysely

Arvoisa Kaikkien lasten synttäreiden vieras ja kyselyyn vastaaja, iso kiitos vielä kerran onnistuneista synttäreistä. Ilman teitä synttärisankareita ja vieraita ei tapahtuma olisi onnistunut! Palautteen myötä saamme kehitettyä Kaikkien lasten synttäreitä tapahtumana ja lisäksi opiskelijat kehittyvät tapahtuman toteuttajina. Kiitos vastauksestanne etukäteen! 😊

- 1) Kuinka monta henkilöä teiltä osallistui tapahtumaan?
Aikuisia: Lapsia: Lasten iät:

- 2) Miten saitte tietää tapahtumasta?

- 3) Kuinka tapahtuma mielestänne onnistui? Tulitteko tapahtumassa kohdatuksi?

- 4) Kuinka esteettömyys tapahtumassa toteutui? Kuinka sitä olisi voinut parantaa?

- 5) Onko jotain kehitettävää? Oliko esimerkiksi tapahtuma ajallisesti hyvä?

- 6) Mikä tapahtumassa oli parasta?

Palautelomakkeen voitte palauttaa Tiinan tai Jonnan sähköpostiin 17.6 mennessä. 😊

Tiina: tiina.nyyssonen2@edu.savonia.fi

Jonna: jonna.mark@edu.savonia.fi

Saavutettavan perhetapahtuman muistilista

LASTU

-PROJEKTI 2016–2018

SISÄLLYS

1 Alkuun

2 Tapahtuman suunnittelu ja toteutus

3 Fyysiset tilat

4 Kohderyhmän huomiointi

1 Alkuun

Saavutettavan perhetapahtuman muistilista on kirjoitettu täydentämään saavutettavuusopasta. Aloita saavutettavan tapahtuman suunnittelu lukemalla ensin saavutettavuusopas, jonka jälkeen voit palata muistilistan pariin. Muistilista täydentää saavutettavuusopasta konkreettisilla huomioilla tapahtuman järjestämiseen liittyen.

Muistilista on jaettu kolmeen osaan:

1. Tapahtuman suunnittelu ja toteutus
2. Fyysiset tilat
3. Kohderyhmän huomiointi

Muistilistaa voit käyttää apuna tapahtumia suunniteltaessa ja arvioitaessa. Muistilistaan voi merkitä esimerkiksi päivämäärän, kun kyseinen asia on listalta hoidettu. Muistilistaa voit käyttää myös tapahtuman arvioinnissa jälkikäteen; toteutuiko kaikki listan asiat tapahtumassa ja mitä voimme kehittää seuraavaan tapahtumaan.

Tämän Saavutettavan perhetapahtuman muistilistan on laatinut Jonna Mark ja Tiina Nyysönen Savonia Ammattikorkeakoulusta osana opinnäytetyötään.

2 Tapahtuman suunnittelu ja toteutus

Suunnitteluvaiheella on suuri merkitys tapahtumaa suunniteltaessa ja toteuttaessa. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

Suunnittele	pvä
tapahtuman tavoite ja idea. Tavoitteen selkeyttäminen ohjaa kaikkea muuta suunnittelua.	
kenelle järjestät tapahtuman. Onko kohderyhmä suuri ja tapahtuma avoin kaikille vai onko tarve rajata kohderyhmää (esimerkiksi iän, moninaisuuden yms.) mukaan.	
tapahtuman teema. Teema voi olla esimerkiksi vuodenaikaan, juhlapyyhiin tai kohderyhmän tarpeisiin liittyvä asia.	
tapahtuman kokonaisuus; päivä, kellon aika, kesto, tilat yms.	
tapahtuman tarkempi aikataulu.	
määrittele tapahtuman yhteistyökumppaneiden rooli tarkasti; miten he haluavat näkyä tapahtumassa ja kuinka se vaikuttaa tapahtuman saavutettavuuteen.	
budjetti; mistä se koostuu ja mihin se käytetään ensisijaisesti. Jos tarvitset sponsoroijia, aloita niiden hankkiminen ajoissa.	
Viestintä	pvä
Mainoksen suunnittelussa on huomioitu oikea kohderyhmä ja kohderyhmä on mainittu mainoksessa.	
Mainoksessa ilmoitetaan tarvittava tieto tapahtumasta, esimerkiksi esiintyjät, aika, paikka, teema ja niihin liittyvät tarkemmat tiedot. Mainitse mainoksessa tapahtuman esteettömyys ja henkilö, joka antaa lisätietoja.	
Mainoksessa on hyvä ilmoittaa, kuinka monta osallistujaa mahtuu tapahtumaan.	

Mainoksessa ilmoitetaan, mitä tapahtumaan osallistujan tulee kertoa ilmoittautumisen yhteydessä, esimerkiksi yhteystiedot, ikä, erityistarpeet, ruoka-aineallergiat.	
Ilmoita mainoksessa tapahtumassa mukana olevat yleisavustajat.	
Tapahtumaa mainontaa suunnitellaan huolellisesti. Mainonnassa huomioitavaa on ennakkomainonta riittävän ajoissa ja keinot saavuttaa haluttu kohderyhmä.	
Mainosta tapahtumaa eri kielillä; viittomakieli, kuvakommunikaatio ja muut kielet.	
Huomioi toteuttamisessa	pvä
Henkilökuntaa on riittävä määrä osallistujien tarpeisiin nähden. Osallistujien tarpeita voi kysyä ilmoittautumisvaiheessa tai kaikille avoimessa tapahtumassa kannattaa laittaa mainokseen maininta: Ilmoita, jos sinulla on tapahtumaan liittyviä erityisiä tarpeita.	
Osallistujien tulee erottaa henkilökunta osallistujajoukosta. Henkilökunnalla voi olla yhtenäinen vaatetus yms.	
Henkilökunta on perehdytetty tapahtuman tarkoitukseen ja käytäntöihin.	
Tarvittavat luvat ja vakuutukset ovat kunnossa.	
Pyydä valokuvausluvat osallistujilta.	
Palautteen kerääminen	pvä
Suunnittele miten palaute kerätään ja tarvitaanko kannustimia, kuinka saadaan osallistujat vastaamaan palautteeseen.	
Käytä monipuolisia tapoja kerätä palautetta. Sähköisen palautteen lisäksi on hyvä antaa mahdollisuus, esimerkiksi suulliseen palautteeseen paikan päällä.	
Palautemenetelmiä suunniteltaessa huomioi lapsen mielipiteen esille tuleminen.	
Suunnittele miten palautetta voidaan hyödyntää tulevien tapahtumien suunnittelussa.	

3 Fyysiset tilat

Fyysisillä tiloilla tarkoitetaan sitä tilaa, jossa tapahtuma järjestetään.

Ota huomioon	pvä
Huolehdi, että tapahtuman tila ja reitti sinne ovat esteettömiä.	
Tutustu tilan turvallisuussuunnitelmaan ja täydennä sitä tarvittaessa itse laatimalla turvallisuussuunnitelmalla.	
Tapahtuman ollessa ulkona tai ei yleisissä tapahtumatiloiissa tee oma turvallisuussuunnitelma.	
Huomioi enimmäisosallistujamäärä tilan koon ja osallistujien erityistarpeiden mukaan.	
Huolehdi, että tarvittava tekniikka on kunnossa ja muunneltavissa, esimerkiksi akustiikka, valaistus, äänentoisto.	
Toteuta tapahtuman somistus teeman mukaisesti, mutta selkeästi ja esteettömästi.	
Hanki tarvittaessa lisäkalusteita ja siirrä ja rakenna olemassa olevista kalusteista toimivia kokonaisuuksia.	
Huolehdi, että tapahtumassa on nähtävillä ohjelma ja aikataulu. Jaa tarvittaessa osallistujille omat käsiohjelmat.	
Huolehdi, että wc-tiloihin on esteetön kulku.	

4 Kohderyhmän huomiointi

Tapahtuma on hyvä kohdentaa tietyille kohderyhmälle. Tapahtuma rakentuu kyseisen kohderyhmän ympärille ja heidän saavutettavuudestaan on selkeämpi huolehtia.

Kohderyhmä ratkaisee muun muassa, tapahtuman markkinointiin, somistukseen, ohjelmaan ja esiintyjään liittyvät asiat. Voit huomioida muistilistan asioita myös kaikille avoimien tapahtumien järjestämisessä.

Huomioitavaa	pvä
Tapahtuma on asenteellisesti esteetön ja syrjinnästä vapaa-alue.	
Tapahtumassa on huomioitu monipuolisesti erilaisten kommunikointimenetelmien käyttäminen. Tukena voidaan käyttää esimerkiksi kuvakommunikaatiota.	
Osallistujien erityistarpeet huomioidaan, esimerkiksi aistiyliherkkyydet, tuen tarve yms.	
Ruokatarjoilussa on huomioitu ruoka-aineallergiat ja rajoitteet.	
Voimakkaat tuoksut on kielletty.	
Esiintyjä on kohderyhmälle sopiva ja tulkkaus eri kielille on tarvittaessa järjestetty.	
Tapahtumassa esitettävä muu materiaali on selkokielistä.	
Tapahtumassa huomioidaan positiivinen erityiskohtelu ja jokaisen osallistujan yhdenvertainen mahdollisuus osallistua.	
Maksuttomuus lisää tapahtuman saavutettavuutta.	

Tämän muistilistan laadinnassa on hyödynnetty seuraavia sivuja:

- Tapahtumia kaikille opas: http://www.cultureforall.fi/doc/tietopakettit_ja_opaat/Tapahtumia_kaikille_opas.pdf
- Lasten tähden blogi: <http://lastentahden.blogspot.com/2018/03/esteeton-leikkitapahtuma.html>
- Lähteitä tapahtuman järjestämiseen: <https://kotiseutuliitto.fi/tietopankki/yhdistystoiminta/tapahtuman-jarjestaminen/>
- Tapahtuman järjestäjän muistilista: https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=03b47767-6570-44ea-995c-49e2e31620fa&groupId=50266
- Esteettömän tapahtuman Helppo liikkua- kriteerit: <http://helppoliikkua.fi/wp-content/uploads/2018/02/HL-kriteerit-Esteet%C3%B6n-tapahtuma.pdf>
- Vanhempainliiton muistilista: https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/09/Tapahtuman_suunnittelu.pdf
- Esteettömän tapahtuman tsekkauslista: <https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/09/ESTEETT%C3%96M%C3%84N-TAPAHTUMAN-TSEKKAUSLISTA-2017.pdf>
- Kulttuuria kaikille-sivusto: <http://www.kulttuuriakaikille.fi/>

Kuvat: www.papunet.net